

Նոյեմբերի 2-ին իրազեկում է Հայ դասի հանճախմբի (ԴԴ) տեղի գրասենյակը (Armenian National Committee of Australia)՝ նկատել տալով, որ արտափոխ գործերի եւ առեւտրի Վարչությունը իրաժարվել է նախկինում Երևոն կողմին ուղղված կոչից, Աղրբեջանին հայ ռազմագերիների դեմ հանցագործությունների դատախանառու համարում բավարարելով՝ ԴԴ-ի գրավոր դիմումը՝ ԴԴ-ն ողջունել է դատաժողովական Կանքերրայի բայլը՝ կառավարությունից ակնկալելով ԱՍՄ-ի, Ֆրանսիայի եւ այլ երկրների նանա հորդորել ազրեսոր Աղրբեջանին զորելով դուրս բերել Հայաստանի ինժիշխան Տարածից: «Սեզ անհանգստացնում են հայկական կրոնական և դատական շինություններին հասցված վնասի մասին վերջին հաղորդումները, որոնք շարունակվում են 1990-ականներից ի վեր ԼՂ-ում և Հայկայինում», ծեւակերպել է նախարար Ռունեգը: Դակտեմբերի 21-ին՝ «Ազգ»-ում դատաժողովական Կանքերրայից ուղարկած լոր էին գետելու՝ իրաժարվում է Արևմյան Երևանին՝ որդես իւրայի մայրաքաղաք Զանաչելու իր երեմնի որոշումից:

Orth Zts

Անցնող շաբաթը

Անշրջաւանցներով եւ առանց անշրջաւանցի

Հայեր զարմանալի համարվում ունեն մարդկանց ու երեւութերին, անգամ իրադարձություններին յուրօհնակ անուն դնելու կամ, ինչպես դի-
տի ասեին արեմահայերը՝ անուն կախելու: Ոչ միայն հեգնելու, այլև
ընորուելու համար կատարվածը կամ կատարողին:

Անցնող շաբաթվա գիշավոր իրադարձությունը Սոչիի հանդիլումն էր իր երկողմ ու եռակողմ ձեւաչափերով, նաեւ՝ բազմակողմ շահագրգություններով: Այդ իրադարձության խորհրդանից դարձան անձեւանցներ. անձեւանց՝ Վլադիմիր Պուտինի ձեռքին, անձեւանց հիլան Ալիեվ ձեռքին, անձեւանց՝ Նիկոլ Փաշինյանի մեջքին, մինչեւ նրա դասույթավելը Պուտինի անձեւանցի տակ...

Խորհրդանշականորեն իսկական անձրեւանոցային, հայատանյան բարբառով՝ «զոնտիկային» հանդիլում-բանակցություններ, որոնք ավարտեցին առանց ցուափելի արդյունքի: Ինչողևս գիտենք անձրեւանոցը կարող է մեզ ղաօժամնել անձրեւից, սակայն, ավանդ, չի կարող դադարեցնել անձրեւը:

Ներկա համարի հաջորդական էջերում մեր ձեռնիստ աշխատակիցները կարելի խորությամբ ներկայացնում են «զոնժիկային» այդ բանակցությունների անարդյունն արդյունները: Ու մեզ մնում է շարունակել սղասել նորանոր զարգացումների, որոնք ըստ ոմանց կարդիւմնավորվեն մինչեւ տարեվերջ՝ Բրյուսելում, Վաշինգտոնում, Թրիխիսիում կամ այլուր: Մինչդեռ, ըստ ինձ, դրանք չեն արդյունավորվի ու չեն հանգուցալուծվի, բան դեռ Ալիեւը չի հանողվել, չեն հանդել, չեն հանդել, որ 100 տարվա շարադրություններով չի կարող փակել 5000 տարվա դասնությունը: Ալպացույց՝ հոկտեմբերի 30-ին Ստեփանակերտի Վերածննդի հրամարակում ու հարակից փողոցներում բռումնեցված արցախահայությունը, որին դեմք է միանառ ողջ հայության բռումները, այն հայության, որը չի հրաժարվել 5000-ամյա այդ երրորդ շարունակելուց:

Անցնող շաբաթվա ամենաուժագրավ իրադարձությունը, սակայն, իմ գնահատմամբ, դատահետ Սոչիի նախօրեին, ՀԱՊԿ առցանց նիստի ընթացքում, Լուկաշենկոյի կատարմամբ: Ասում են՝ նա խոսում էր Վլադիմիր Վլադիմիրովիչի փոխարեն: Զեմ կարծում, Ռուսաստանի նախագահը բազմաթիվ այլ միջոցներ ունի իր միտքն ու կամքը արտահայտելու: Այնուհանդեռ, բանի որ, ինչողևս սովորեցնում է մեզ Շեխմանը, ճշմարտությունը երթեն դեմք է իմանալ խեղկատակների բերանով, Բելոռուսի խանածիկ բռնադետը մեզ ներկայացրեց ՀԱՊԿ-ի անդամ որու երկրություն տիրող ադրբեջանամետության իրական դատկերը, կազմակերպության գաղափարազուրկ լինելը: «Բատկան», ամսեսելով ագրեսիայի ենթարկված ու ենթարկվող Հայաստանի բողոքն ու աջակցության խնդրամնը, գովեսի՝ «Այիեւ մեր հարազա մարդն է» խոսերով փաստության դաշտանեց ագրեսորին, «կույր աչք» ձեւանալով այն փաստերի դիմաց, որոնի աղացուցում են, որ «սիրելի իշխանի» Ադրբեջանը ՆԱՏՕ-ի ուղղակի շարունակությունն է Կովսասորմ:

Աղօանց այդ նիստին հաջորդած «Քաղաքացիական դայմանագիր» կուսակցության 6-րդ հանաժողովում Նիկոլ Փաշինյանն իր ելույթում, նաեւ ԱԺ ամբողջից, անառան խոսքերով թեև անդրադարձավ Լուկաշենկոյի ձարտություներին, բայց ոչ իրեն բնորու լաշառությամբ, դա դաշտառաբնելով իրավիճակը չսրբու նշահողությամբ: Շե որքան հավաս դեմք է ընծայել դրան, ինչպես նաեւ մեր արտօրենսախարարության նմանօրինակ հավասիացումներին՝ դժվար է ասել: Սակայն Փաշինյանը մի բան հաստա՞ս ասած չի լինի եւ չէր էլ կարող ասել. իր այդ ուղղությունության համար «Բանական» Ալիեկից ենթադրաբար մի լավ նվեր ստացած դեմք է լինի, ինչպես Երդողանը՝ Արցախում յուրաքանչյուր օդակայանի բացմանը ներկա գտնվելու կամ Շուշի այցելելու համար է զանձում:

Մի կողմ թողենելով պերեւում հիշատակված «ԶՊ» համաժողովին առնչվող հարցերը, նույնիսկ՝ կուսակցության նախագահի դատում ընտրվելու համար ակնկալվածից ինչ ձայներ հավաքելը, ինչը կարող է ներփակումների հետեւան լինել, Նիկոլ Փաշինյան անցնող օրերին խկաբեն ջանադրութեն աշխատեց: Դատավայրես տոպվորիչ եւ իմաստալից եղավ նրա՝ նախադես չհայտարարված անցումը Սոչիից Թեթրան՝ նախագահ Ռայիսից հետ ողջագուրումով սկսված: Ըստ երեւոյթին, Փաշինյանը, դատելով նաեւ նախագահ Պուտինից հետ առանձին հանդիդանը հարցերի դատասիսանը նախադես դատարանական պարագաներով կարդալու նրա զգուշակությունից, այնու ունի խորհրդական կամ խորհրդականների խումբ, որ լայրով է նշան գերեւ տակել երեւ ունրոց ինքնամբերից:

Այսուհետեր, իրաղացական չէ ակնկալել, որ թափված ջանները, գոնեն տշանելի պահապում. որպես որդեն արդյունք նշան:

Վերադաստության մասին պահանջմանը՝ բազա ունեց արդյունք գտա։ Վերադաստության մասին պահանջմանը՝ հիշեցնեն Սոչիի համեմունքից առաջ, հենց աստիճանների վրա, Փաշչնյանի հետ նույն անձեւամոնցի տակ Պուտինի արտասահմած խոսքերը անձեւու եղանակի մասին։ «Չեմ կարող դարձնալ լավ եղանակի համար. աշունը մնում է աշուն»։ Սղասենք գար-նա՞ն։

Չհայտնի այցելություն Ասխատեսկած օրակարգով

ԳՐԻԳՈՐ ԱՌԱՋԵԼՅԱՆ

Բրանում ՀՀ նախկին դեսպան

ՀՀ վարչապետ Փաշինյանի Սոչիից
հետո նախարար չհայտարարված օրակարգով Թեթրան այցելության ընթացք

Իում իրանական կողմի հետ մի շարժ երկ կողմ հարցերի, այդ թվում՝ գազային համագործակցության ռուր դայմանավոր վածությունները, վերջին օքանի Հայաստանի արտաքին բաղադրականության հնորհաների շարժին կարելի է դասել:

Դայաստանի անկախացումից ի վեհութիւն-հարավ առանցի տրամադրութիւն է տեսական կազմակերպութիւնը:

Եթե դրանք համապատասխանեին մեր
հյուսիսային ու հարավային հարեւաննե-
րի կենսական հետարրասիրություննե-
րին, եւ եթե դրանք համընկնեին այլ աշ-
խարհաբաղաբական գործոններով դայ-
նանավորված այլց շահերի ու հետարր-
բասսիրությունների հետ:

2

ՄԵՂԱ... ԳՈԼՐԳԵՆ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

Հայ կաքուիկների Սուրբ խաչ շինանշան...

Միլսր Օռուանին

III-IV3ЬС ЗОЧИЕФЗИИ

Հունգարիայի վարչադես **Վիկ-**
snr Օրբանը ընդունել է հայ կաթո-
լիկների ղատիարի Ռաֆայել Պետ-
րոս ՀՀ-ին, որի ձեռամբ արժանա-
ցել է Սուրբ Խաչ զոհաբանական
դարձելի, նոյեմբերի 2-ին փոխան-
ցում է «Հունգարիան այսօր» գեր-
մանալեզու կայքը՝ հղում անելով
վարչադեսի մամուկի գրասենյակի՝
նույն օրը տարածած հաղորդագրու-
թյանը: Հունգարիայի վարչադեսին
ուղղված մեծարանի հիմնավոր-
ման մեջ ընդգծվում է «Հունգա-
րիայի եւ անձամբ Օրբանի՝ աշ-
խարհի ճնշված եւ հալածված
թիստոնյաներին արժեթափր սատա-
նանց կյանքը, բարոյական եւ սոցի-
կան արժեթները դահղանելու ան-
տակ համապարփառություն»:

Թվականին արտօնել է Մոլդովայից մոտ 600
հայ ընտանիքի վերաբնակեցումը Երևան
իսկ 55 ընտանիքի ավելի ուժ ազնվականի
կարգավիճակ է ստեղծվել: Նրանց արտօնված է
հիմնարդել իրենց առեւտրական բաղանձն
րը, որոնցից ամենից նշանավորն Արմենո-
ութիւն՝ Դայաքաղաք անվանումն ուներ, ո
այսօվա Ուկրաինիայի տարածում
Չեռնոբիլի հետո:

Գերմանալեզու լրատուն դարձեատրման արիթրով ամփոփ անդրադառնում է հունականական գաղափարի դասմությանը: Srամնիկան հետաքարտացին Անդրեան Առաքելի 167:

2

ՅԱԿՈԲ ՄԻՔԱՅԵԼԻ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ԻՎԱՅՐԸ ՄԱՐԴԱՍԻՐԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԸ

Անցեալ շաքարուան ակնարկիս մէջ խօսած է ջուղայեցի հայ վաճառականներուն նասին, թէ ինչո՞րի վարկ աղահոված էին ամբողջ Ասինյ եւ Եւրոպայի մէջ իրենց կազմակերպած առեւտրական ցանցերով: Այդ վաճառականները իրենց ծրագիրներուն եւ առեւտրուի համար ընթացի աղահովելու սիրոյն հսկայ գումարներ ծախսած են, սակայն անոր դիմաց ալ անչափելի եկանու ունեցած են եւ հարստութիւն դիզած, որոնցնով չեն զլացած նաեւ բարեգործութիւններ կատարել եւ օգտակար դարձած են այն օրերու հայկական համայնքներուն: Անոնց յարգարժան ու դատուարեր բարեսիրական եւ ազգասիրական գործերէն մէկն ալ՝ Հնովկաստանի Շայոց մարդասիրական ժեմարանի հիմնադրութիւնն է Կալվարայի մէջ, 1821-ին:

Թե ի՞նչ բանը մղած է հիմնադիր Վաճառականներ Ասուլածատու Սուրախաննեանին ու իրմէ Եթ Մնացական Կարդաննեանին, որ իրենց յաջողագոյն առեւտուի կողին նտածեն նաեւ կրթական հաստատութեան մը մասին հեռաւու Հնդկասանի մէջ, հանելով մը չէ, այլ դարձ ենթադրութիւն մը, որ այդ մարդիկը հայկական համայնքի զաւակներուն համար հայկական ժեմարան մը բանալը եւ նոր սերունդը գիտութեամբ ու հայենասիրութեամբ զինելը անհրաժեշտ նկատած են մեր ազգի գոյաւելման համար:

3. Յամենայնդեմ հնդկահա կարգ մը այլ հայկական կրթօճախս-ներու կողին, Մարդասիրական ծեմարանը 200 տարիէ ի Վեր կը գոյատեւէ. ան ներկայիս Ս. Եջմիածնի հովանաւորութեան տակ է, ուր կուսանին եւ գիշերօքիկի լրիւ ղայմանները կը վայելեն հայատանցի եւ հայկական այլ գաղթօճախներէ եկած ղատանիներ:

Զարմանալիք չեն բնաւ. հայ մարդու ազգային գիտակցութեան արգասիքը եղած է ոչ միայն Հնդկաստանի այս կրթական օճախը, այլև անկէ եթ եւ յատկապէս Սեծ Եղեռնէն եթ Միջին Արեւելիք մէջ եւ այլու հայկական դրդոցներու բացումը, երեմն ուսեալ, երեմն նոյնիսկ թերու բարերարներու կողմէ, որոնք գիտակցած են հայ դրդոցին Վերապահուած առաքելութեան կարեւորութիւնը, նոր սերունդը գիտութեամբ զինելու եւ անոր մէջ ազգայիրական գոազումները անրապնուելու համար:

Այստեղ, կրկին հարց կը ծագի՝ որրո՞ն ժառանգեցին այդ վաճառականներուն հարստութիւնները, որոնք դիզուած էին անզիական դրամատուններու մէջ, թէ աստղաբաշխական գումարներու հասած այդ գումարները անժառանգ մնալով կուլ գացին օսարներուն, ո՞վ գիտ, սակայն կը յիշեմ ժամանակին **Սիմոն Սիմոնեանի** շարունակական յօդուածները **Պէյրութի «Զարթօնի»** օրաթերին մէջ, ուր հայկական հարցերու լուծման հիմնական բանալին կերպնական դրամատուն մը, ազգային խուռացագոլուս մը մէջտեղ բերելուն մէջ կը տեսներ, իսկ այդ հակայ գումարը արդարութեալ շնորհաստանի հայ մեծահարուսներուն թողօնը իրաւաբանական ձանքաներով ձեռք անցրնելու մասին մտածելն էր: Թէեւ երեւոյթով իհ մը հետիաբային կրնայ թովի, սակայն Վեցիշխերոյ իրականութիւն մը ևս, որ հնարաւոր է իր ծածկութեն ողուր հանել:

Տարիներ առաջ, օսար փաստաբանական ընկերութիւն մը փորձեց ժառանգորդները գտնել հնդկահայ մեծահարուսի մը, որուն ունեցուածքը անզիյական դրամատան մը մէջ, 200 տարի ետք, ասդարախսական գումարներու հասած էր: Ժառանգորդներ սկսան մէջտեղ գալ, սակայն բանի մը շաբաթ ետք փակուեցաւ հարցը, մէջտեղին չփացան հարցը հետապնդող անձն ու հաստառութիւնն ալ: Ով զիտէ, ինչ իւղու դատաշ դրուեցաւ իրաւաբանական այդ

Ընկերութեան բերանը:

Հայաստանի Հանրապետութեան առաջին նախագահ **Լեւոն Տեր Պետրոսեանը** երբ Հնդկաստան գնաց եւ այցելեց Մարդասիրական նեմարանը, ես մսէս ըսի, որ որոյս վերոյիշեալ հարսութեանց իրաւաքը եւ օրինական ժառանգորդ եկրի մը նախագահ կրնայ այդ մասին շփումներ ունենալ Հնդկաստանի հշխանութեանց հետ։ Կաևան ո՞հին ոսուեալ և ամ լսուեալ այդ մասին։

Ասկիւնայ առաջա ոչ ոչ ըստ աշխատ զա լուսած այդ ապահ։ Սփիտիքի մեր բոլոր վարժարանները գրեթէ հիմնուած են բարերարներու կողմէ եւ ցարդ կը կրեն ամոնց անունները։ Յնդկահայ գաղութին ալ, այլ հայագաղութիններու նման, հիմնուեցաւ, զարգացաւ, ուղացացաւ եւ օր մըն ալ մարեցաւ։ Միշտ այս տեսքս եղած ենք, ժինած ենք, բարզաւած վիճակի հասցուցած ենք, սակայն դահել չենք գիտցած։ Այսոր Սփիտիքի, նոյնիկ Յայաստանի վիճակը տարբեր է, թէ իրաւունք նը դիմի զգաստանամ ու դիմի կարենամ գործ ուժաւածնես տանի։

Սառըյան Արարիան հրթիռակոծելու մասին իրանի ԱԳՆ հայտարարությունը

«Wall Street Journal»-ը, Վկայաբերելով Սառլյան Արքիայի՝ ԱՄՆ-ին տրամադրած հետախուզական սվյալները, նոյեմբերի 2-ի իր հրադարակման մեջ հայսնել է, որ Իրանը դատարասվում է հարձակում իրականացնել Սառլյան Արքիայի դեմ: Ըստ նույն հրադարակման, հարձակումը նախատեսվում է իրականացնել առաջիկա 48 ժամերի ընթացքում:

Տեղեկացնեմ, որ տվյալ հաղորդագրության հրաժարակումից 48 ժամ անց՝ նոյեմբերի 4-ին, այսօր, իրանցիները նշելու են 1979 թվականին Թեհրանում ԱՍՍ դեսպանության գրավման տարեդարձը։ Հայտնի է, որ 43 տի առաջ այդ օրը «հմանի ուղեգծի հետևողիներ» անվանումն ստացած խմբավորմանն անդամակցող մի խումբ ուսանողմետ գրավեցին Թեհրանում ԱՍՍ դեսպանության տեսակ՝ դատանդ վեցրնելով դիվանագետներին։ Խլամական հեղափոխության մասնակիութաբանության մեջ ԱՍՍ դեսպանության նկատմանք իրականացված այդ գործողությունն ստացավ «Լրենական որոշում», իսկ արեւմյան ԶԼՄ-ների կողմից՝ «Պատանդառության ճգնաժամ» անվանումները։ Խլամական հեղափոխության արաջնորդ իմամ **Խոնեյջին** էլ այդ իրադարձությունն անվանեց «Երկրորդ համափոխություն»։

Ենթադրվող «մոռակա ռազմական գործությունների» մասին տարածված լուրը մեջ

իրարանցում առաջացրեց ոչ միայն Պարսից ծովի տարածաշրջանում, այլև՝ ողջ աշխարհում:

Սովորական տեսակ է պատճենահանությունը՝ անհրաժեշտության դեպքում, հակառակ դեպքում անհրաժեշտ չէ:

9.11

Չհայտնի պատմություններ

⇒ 1 Բնականաբար, Թեհրան այցելու թյան գաղափարը չի ծնվել հենց Սոշում եռակողմ համովորմից անմիջղես հետո: Զիայտարարված այցը ոլանավորված է եղել նախադես, որի մասին են վկայում բանասիճան այցերից առաջ նախադարաստական դասվիրակությունների ներքաւումն աշխատանին ու սորտագրման ենթակա փաստաթղթերի նախադարաստման նոյանակով անցկացվող բանակցությունները: Նախօրենին ՀՀ տարածային կառավարման եւ ենթակառուցվածների նախարար ԳԱԵԼ Սանոսյանի այցը Թեհրան հենց այդ ժամանակուն է եեւսմբորում էր:

Դրսիր սպասակ էլ հետապնդում էր:
Կասկածից վեր է, որ Հայաստանի ներկայիս գերիշխանությունը հիմնականում կաղված են թե սահմանային եւ թե էներգետիկ անվտանգության հարցերի հետ: Խոկ Իրանի դերը նշված երկու ուղղություններում անգերազահատելի է:

համբողությունը՝ աշխատ հասցել են, իրաց ցից էր ՍԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի 77-րդ նստաշրջանի ընծեռած հնարավորությունը, որի ժամանակ Իրան նախագահ Ռայիսին հսկակ ձեւակերպեց սահմանների անձեռնմխեց լիության մասին Իրանի դաւոնական դիրքությունը:

Վերջին շշանի բաղաբական անցուդարձերը վկայում են Հայաստանի ու Իրանի միջեւ խաղաղության ու կայունությանը միտված ինտեգրացիոն գործընթացների մասին, որն առավել շուշափելի դարձավ հաևկաղես Հայաստանի տարածքային ամբողջականության նկամաճը Արքեզանի վերջին ուսնագություններին հաջորդած շշանում, երբ Երևանի ու Թեհրանի դիվանագիտական երկխոսության օրակարգում հայտնվեցին նոր մուտքումներ ենթադրով հարցեր:

Դոկտոր Արմեն Մանուկյանը պատճենաբան է առաջարկում այս գործության ընթացքում բնարկվել են առեւտրանութեական էներգետիկ ու անվտանգությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր: Ներկայացվել է Երևանու առեւտրանութեական շշանառության նշանը՝ տարեկան 700 միլիոն դրամից մինչև 3 միլիարդ դրամ հասցնելու մասին հավակնությունը: Սուրագրված փաստաթղթերով ամրագրվել են տարբեր ոլորտներու միուսողնականության հերանաբաները:

Նախորդ Ծաբաթվա ընթացքում Իրամի աստիճն գործերի նախարար **Ամիր-Աբդոլլահ հիանի** այցը Քայաստան, եւ Կաղանում Իրականացնելու համար հայտապես առաջարկության հիմնադրում խաղաղության օրակարգի ժեսակետից հստակեցնելու համար:

Աղջուանի կամաց առաջնահարտը է այս պատճենը:

բահիմ Ռայխսիի հրավերով տեղի ունեցավ ՀՀ վարչապես Նիկոլ Փաշինյանի կարձատել այլ գործ Թեթրան, որի ընթացքում ստորագրված փաստաթյուն արտացոլում էին օրակարգային հարցերից բխող երկողմն հարաբերությունների հերանականությունը:

Հոկտեմբերի 1-ին Նիկոլ Փաշինյանի թերան կատարած կարձատը այցելության ընթացքում բնարկվել են առեւտանատեսական էներգետիկ ու անվտանգությանը վերաբերող բազմաթիվ հարցեր։ Ներկայացվել է Եկաղեց առեւտանատեսական շրջանառության նշանը՝ տարեկան 700 միլիոն դրամից մինչև 3 միլիարդ դրամ հասցնելու մասին հավակնությունը։ Սուրագրված փաստաթղթերով պարզ ամրագրվել են տարբեր ոլորտներականությամբ ապահովության հերամնաբարեւությունը։

Համդիլումներից հետո կազմակերպված համատեղ մամուլի ասուլիսի ժամանակ Փառագույն ընթացքում է հայտնել խաղաղ դրույթներ միշտված իրանական կողմից ձեռնարկումների համար, եւ հավելել, որ Թեհրանը դեմք է տեղեկացված լինի Ադրբեջանի ու Թուրքիայի հետ Հայաստանի հարաբերությունների, ինչողևս նաեւ Արցախին վերաբերությունների հասկել:

ԵՐԿԱՆԴ ԱԶՎՏՅԱՆ

ԳԵՐԱԿԱՆ

Սեմտեմբերի 13-ին Հայաստանի դեմ Ազրբեջանի սանձազերծած հարձակումից հետո, որի հետևանքում ավելի քան 200 հայ մարտիկներ զոհվեցին Եւ օկուղացվեց Հայաստանի ինժենիչսան հանրապետության մի ոռուակի հատվածը, դիվանագիտական ակադեմիա գործունեություն է ծավալվում տարածաշրջանում:

Ս. Նահանգների ղետարտուղարությունն ու Ֆրանսիայի նախազան է-մանուել Ասկրոնը խսիվ դատադրեց են Աղրբեջանին որպես ազգայի եւ դահանջել, որ իր զորքերը անհաղղաղ դրսութիւն Քայասանի հնդիկիսան տարածից: Նաև այդ հասցեական դիրքորոշումը որուակի հաստականություն է ներարկել Քայասանի դիվանագիտությանը: Արզործնախարար Արարատ Միրզոյանը նաշահրավեր է հղել Ռուսասանի իր գործընկերոց՝ Սերգեյ Լավրովին՝ դահանջելով, որ Կրեմլը ի վեցուհասակ դիրքորոշում որդեգրի հանգուցալութելու դժվարին կացությունը:

Իր հերթին վաշչաղես Սիկոլ Փաշինյանն է մեղադրել է Ռուսաստանի դեկավարությամբ՝ ձեւավորված ՀԱՊԿ-ի՝ անգործունեության մեջ, նշելով, որ կառուցը ստեղծված էր դաշտամելու իր անդամ Երկրների անվտանգությունը օսարելրյա ներխուժումներից: Այս բայլերին զուգահեռ փաստական զագարնաժողովներ են գումարվել Բրյուսելում և Պրահայում, ինչողեւ նաեւ բարձրաստիճան դաշտիրակությունների այցելություններ են տեղի ունեցել Հայաստանում, որոնք գործնական արդյունք են սկսել: Եվրոմիությունն, օրինակ, բաղադրիչական դիտորդների 40 հոգուց բաղկացած խմբավանակ է ուղարկել Հայաստանի սահմանամեջ՝ բաղաբներ՝ ուսումնասիրելու համար Ադրբեյջանի ռազմական հարձակման դաշտառած ավերածությունները: ԵԱՀԿՍ-ն էլ նախաձեռնել է տեխնիկական մի խմբավորում ուղարկել սահման՝ նախան դիտորդական մեծածավալ խնբի ժամանումը Հայաստան: Արեւմուտքի միջանտության ակտիվությունը անհանգստեց Ռուսաստանին, որ ըստ արտօրծնախարարության խոսնակ Մարիա Զախարովայի զգաց, թե այդ բայլերով Արեւմուտքը ցանկանում է դուրս մղել իրեն Կովկասից: Ռուսաստանը Ուկրաինայում ծավալված դաշերազմի հետեւանդով կորցնում է իր ավանդական ներկայությունը Կովկասում, եւ զարգացող իրադարձությունները ցույց են տալիս, որ անգործության հետեւանդով նա չի կարող այնտեղ իշխող ներակատարություն ունենալ:

Ոուսաստանը ծաւ բան չի կարող առաջարկել հակամարտող կողմերին: Լավագույնը, որ կարող էր անել՝ տակտիկական բայլ նախաձեռնելն էր, որդեսզի երկու կողմերին էլ սիրաշահի եւ իր ձեռքերում դահի: Դրա համար էլ նախազահ Պուտինը Վալրայի բննարկումների ակումբում իր ելույթի ժամանակ բավականին սայթաբուն մի խայծ առաջարկեց Շայաստանին: Նա ասաց. «Որքան հասկանում եմ, հանգուցալուծման այսդես կոչված վաշինգտոնյան տարերակը նախատեսում է ճանաչել Արքեջանի իշխանությունը Ղարաբաղի կրա: Եթե Շայաստանն էլ այդպես է մտածում, ուրեմն խնդիր չկա: Մենք ուստամբանելու ենք հայ ժողովրդի

ՅՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆԸ, իսկ եթե հայերն ու Հայաստանի ղԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ հավասացած են, որ Ղարաբաղն ունի իր ուրույն առանձնահատկությունները եւ այդ առանձնահատկությունները դեմք է հաշվի առնվեն եւ հսակեցվեն աղաքայի խաղաղության դպրանագրում, դա էլ է հնարավոր, բայց դեմք է ձեռք բերենի Աղրթեզանի համաձայնությունը, որը շատ դժվար է ստանալ»:

Ծան զլուկը թաղված է այս վերջին
նախադասության մեջ: Եթե Սուլվա-
յին չհաջողվի կատարել իր դարսա-
վորվածությունը, մեղավորը միշտ էլ
Ադրբեյջանն է լինելու:

Սա խիս վտանգավոր հայտարարություն էր: Պետք է առաջարկվի անմիջապես արձագանքեց, մեղադրելով Պուտինին «աղասիդական վուլք»:

ումը խիս մտահոգիչ էր Ռուսաւանի համար: Կաղանում իրանական հյուղատոսարանի բացման արարողությանը ներկա գտնվելով՝ Իրանի արտգործնախարար **Հոսեփին Ամիր-Աբդուլլահիան** Սյունիիում արտասանած իր խոսքում ասաց. «Դայաստանի անվտանգությունը Իրանի անվտանգությունն է»:

Նախան Կաղան ժամանելը, նա վերահաստակէ Երա-
հիմ Ռայխիի եւ հոգեւոր առաջնորդ
Ալի Խաճանեյի հայտարարությունն
այն մասին, որ տարածութանում
սահմանի որեւէ փոփոխություն կար-
միր զիծ է հաճարվում Իրանի համար:
Հայտարարությունից առաջ Իրանի սկ-
սել էր զորավարժություններ անցկաց-
նել Իրան-Ադրբեյջան սահմանագ-
ծում:

Աղարքյուն հանդիպումներ Առջևում

արածելու մեջ: Խոսնակ ԱԵԴ ՓՐԱՅ-
ՍԸ այնան հեռուն չգնաց, որ հասա-
սի թե Վաշինգտոնյան տարերակ կա
իրականում: Դավանաբար, այսուեւ
կոչված Վաշինգտոնյան ծրագիրը ոչ
այլ ինչ է, քան ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի
մշակած դիրքորոշումը, որ կոչ է ա-
նում Պարաբաղյան հակամարտությու-
նը կարգավորել խաղաղ բանակցու-
թյունների միջոցով, հաշվի առնելով
տարծվային ամբողջականության եւ
ժողովուրդների ինքնորոշման իրա-
ւումին սկզբունքներ:

Ցույլ պարունակալի:

Ցարդ Մոսկվայի առաջարկությունն այն է, որ Ղարաբաղը Ադրբեյջանի տարածքի մաս է կազմում, եւ նրա կարգավիճակի հարցը դեմք է բողնվի անորոշ աղաքային: Նիկոլ Փաշինյանը ընդառաջելով Պուտինին ընդունեց մասնակցել Սոչիի հանդիմանը հոկտեմբերի 31-ին, որտեղ նախագահ **Իլիամ Ալիեևը** հրաժարվեց խոսել ղարաբաղյան հարցի մասին: «Ղարաբաղյան հականարտություն գոյություն չունի: Այն կարգավորվել է Երկու տարի առաջ: Դիմա ժամանակը եկել է Հայաստանի հետ խաղաղության դայնանագիր կնքելու օրուց բանակցություններ անցկացնելու, եւ մենք գնահատում ենք ձեր միջնորդությունը», ասաց նա Պուտինի զայրացկող հայացքի առաջ:

Վերադառնալով Ռուսաստանի նախանձու Տարբերակին՝ դեսք է հաշվի առնել նաեւ մեկ այլ հանգամանք։ Զնայած Ռուսաստանի եւ Իրանի տակը հանդենկում են որու հարցերը ըստ այս ամօսան Թէիրանի դիրքութիւնի մասին։

Իրանի նման դիրքորոշումը դայմա-
նավորված էր Երկու գործոններով: Ա-
ռաջին, Թուրքիայի եւ Իսրայելի
դաստիարակության նախարարների եւ
Սաուդյան Արաբիայի արտգործնա-
խարարի Ադրեզօն այցելությունը
ակներեւաբար դավադրությունը
նախատեսում իրականացնել Իրանի
դեմ: Երկրորդը, Տարածաշրջան ժա-
մանումն էր Եվրոպացի դիտողների,
որոնք իրենց բուն առանձնաւությունից
բացի կարող էին ծածուկ դիտարկ-
ման ենթակել նաեւ իրանյան սահ-
մանը:

Սուշի գագաթնաժողովի ավարտին կողմերը առանձին հայտարարություններ չիրադրակեցին: Փոխարենը համատեղ դաշտնական մի հաղորդագրություն թողարկվեց, որտեղ նիփինքը ձեւափոխված ներկայացված էին նաևսկին հոետորաբանություններն ու հայտարարությունները:

Հաղորդագրությունը կոչ է անուն
Ուսուաստանին, Հայաստանին եւ Ար-
քեջանին կատարել 2020 թվի նոյեմ-

բերի 9-ի, 2021 թվի հունվարի 11-ի ԵԱՀՆ
նոյեմբերի 26-ի դայնակարերի
դրույթները: Նաեւ հանդիսավորու-
թյամբ դրվագում է Ուսասանի խա-
ղաղադասական ուժերի գործունեությունը
Ենոքում, որ կողմերը համաձայնել են
խուսափել ուժի գործադրումից կամ

ճանաչման ՄԱԿ-ի կանոնադրության
եւ 1991 թվի Ալմա Աթայի հայտար-
րության վրա:

Նման խոսե՞ր բազմից կրկնվել են, բայց մնացել են աղարդյուն: Գագաթաժողովը ոչ մի կերպ առաջընթաց չարձանագրեց, որովհետեւ կողմերն ունեն իրենց ներհակ սկզբունքներն ու շահերը, որոնց գերակա են փաստաթղթերում ամրագրված բոլոր լավ մտադրություններից:

Եթե Հայաստանի համար ինչ-որ լավ բան կար այդ հանդիպումից, աղյա դա Փաշինյանի հստակ դիրքությունն էր զանգվածային լրատվամիջոցների առաջ: Նա նախագահ Պուտինին դաւողանական դիրքերում թողեց, դահանջելով, որ անբողջութանք ի կատար ածվեն նոյենքերի 9-ի դայնա-նագրի դարտավորվածությունները, ո-

րոն Աերառում են նաեւ բոլոր ռազմագերիների ազա արձակումը։ Նա նաեւ դահանջեց Ադրբեջանի զորքերի դուրս բերումը Հայաստանի տարածքից եւ անդրադառնալով միջանցի հարցին՝ մերժեց ամեն տեսակի փոխսպազմային տարբերակ՝ կարված Հայաստանի տարածքային ամբողջականության հետ։

Գագաթաժողովն ըստ երեւլութին
Պուտիհի կողմից լավ մտածված մե-
խանիզմ է՝ հետաձգելու Հայաստանի
դեմի Արեւմուտք թեմպելը։ Ուստասա-
նի շահերը դահանջում են չկարգա-
վորել այս հակամարտությունը, որով-
հետեւ կարգավորումը նշանակելու է
դուրս բերել ռուսական խաղաղադահ
ուժերը Տարածաշրջանից, ինչն իր
հերթին նվազեցնելու է Մոսկվայի դե-
րակատարությունը Հայաստանի եւ
Աղրթաքանի վրա։

Աղրեցանի համար Հայաստանի դեմ ատելությունը անհրաժեշտ գործիք է դաստիարական իշխանությունը, որն օրեցօ կորցնում է իր ժողովրդականությունը: Աղրեցանի հասարակությունը ծայրասին գրգչած է ի տես ալիբի-կան կլանի ճոխ աղրելապահի, որի նիման է ընդամենը Լոնդոնում 700 միլիոն դոլարի արժողությանը ունեցվածքը: Կազմական ծախսերը նետառես ազդում են հասարակ ժողովրդի կենսամակարդակի վրա: Մինչ օրս Աղրեցանը չի հրապարակել 44-օրյա դատերազմի իր զոհերի ծագրիս թիվը, որն ըստ որուների երկու անգամ ավելի է, քան հայկական կողմից շուրջ 5000 կորուսները: Այդ «շահիդների» ընտանիքները վրդովված են Ալիեւի ինքնանդատակ դատերազմներից: Ի դեռ, վերջեւ աղրեցանցի մի գնդապետի (44-օրյա դատերազմում ստանված) տեսաժամակետը հայտնվեց, որտեղ մասվանություն կար, որ Աղրեցանի բանակը չէր կարող հաղթանակի հասնել առանց Թուրքիայի ակտիվ մասնակցության:

Սահմանին տեղակայված դիտորդները որոց ժամանակ կարող են զստել Արքեօջանին, ինարավորություն սալով Դայաստանին Վերագինելու իր բանակը եւ էլ ավելի զարգացնելու իր բազմաւեց արտահին բաղաբականությունը:

Ուսաւանի ազդեցության ոլորտում գերեվարված մնալը ոչ մի լավքան չի խոստանում Հայաստանին:

**ՎԵՐԱԾՆՈՒԹԻ ԻՐԱՎԱՐԱԿԻՑ՝ Նոր ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ
ԱՐԳԱԽՍՏԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ ՉԱՐԺՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿՆ Է**

Արցախի մայրավանք Ստեփանակերտում նոյն մեկ շաբաթ առաջ տեղի ունեցած համրահավաքը «նոստալգիկ» հիշողություններ է արթնացրել 1988-ին նոյն հրադարակում «միացում» գոռացող արցախահայության ու առհասարակ հայության նոյն այդ ժամանակակից պատճենի հետեւ, ու թերեւ Արցախը սիրություն էր մի բանի տարի ձգվող դաշտավազների միջով անցնել, բայց սուրբառապահական Միությունից անկախացած Քայաստան ու հայերը կարողացան հայական երկու հանրապետություն հօնակել:

Մեր օրենքում, Երբ Քայլասանը դաս-
նական օրեր է ապրում, եւ ամեն դահի
կարող է վճռվել մեր ինքնիշխանու-

Թյան լինել-չլինելու հարցը, երբ Ռուսաստան Արգախի փոնր կտորից չիրաժարվելու հստակ «մեսիջներ» է տալիս դաշտունական Երեամն օրվա հետանության ձեռամբ շարունակում է մասնաւոր փորձելով թե գայլերին կուտաք թե ոչխարներին անվճառ դադել Փաշինյանի՝ դեռևս չթօճված ու անփորձ կադրերն իր իսկ զիսապորությամբ փորձում են գերսերությունների «գազանների» հետ ոչ մեկմել՝ չփառակցելով, որ Երեսին ժմտացող գիտահայտները դեմք եղած դեմքում ժամանի են ցույց տալու:

«Ազգ»-ի՝ ներ ամխներ առաջ լույս ենած համարներից մեկում էի գրել, ու Հայաստանի հետազան, ինչըդեռևս 1988-ին, այնողևս էլ այժմ Արցախից

ՄԵՎԱԿ ՎԱՐԴՈՒՄՅԱ

Մեղա... Գուրգեն Մարգարյան

**«Կատիկան Այուղի» այս լուսանկարը
դատկերում է դռնփակ հանդիդումը:**

ԻՆՎԱՐԱԿԱՆ ԴՐԾՎԱԿԱՆԵՐՆԵՐ

Ծղաբետոյի աւարտին ժեկի ունեցած
Հոգեւոր ժիրոց ու վարչապետի միջեւ
դրսնվակ հանդիդում նը, որմէ առաջ Ս
մենապատի Ռաֆայէլ Պետրո ԻԱ Կա
թողիկոս Պատրիարք վարչապետ Օ
ղանը դասուց «Սուրբ Խաչ» շվանշա
նով «առ ի Ընորհակալութիւն եւ զնա
հատան հալածուող քիչստնեայ ժողո
վուրդներուն Հունգարիայի եւ ձեր անձ
նական զնահատելի աջակցութեա
համար», գրուած է այս առքի յանձ
նուած Հայրապետական կոնդակին մէջ
ու Նուուած է նաև թէ «այդ գործունեա
աջակցութիւնը շարունակական է եւ
ամվերապահ գրաւական է դահմանե
լու քիչստնեական արժեքները եւ առ հա

սարակ թիւսոնէական կեամբ:

Կարչաղես Օրդան Շնորհակալու թիւն յայնեց այս աննախընթաց դարձ գեւառումին համար, աղա Տեղի ունեցած դրանիկակ հանդիպում ճը, որու հիմնական նիւթերը հանդիսացան լիքանանեան եւ հայաստանան մէկ կողմէն, իսկ միև կողմէն հունգարական եւ լեռդական ընկերային, բաղաբական եւ ընտսասկան հարցեր: Շեշտուցած մանաւանդ թիւսոնէական դաստիարակ կութեան կարեւորութիւնը: Կարչաղես խոսացաւ մօտն հետեւիլ հոգեւոր ժողովուն ներկայացուցած կարեւոր ու կենսական թրածրարին ու հայ կաթողիկոսանին՝ հայոցուն:

Հայաստանի վերաբերող ի՞նչ հարցել
են արծարծել դրսփակ հանդիդան
ժամանակ Վիկտոր Օրբան ու հայ կա-
թոլիկ դատիարք, գերմանացի «Հուն-
գարիան այսօ» լրատուն չի նույն, իսկ
վերոբերյալ Երկու աղբյուրներն էլ չեն
հիշատակում, որ Հայաստանը Հունգա-
րիայի հետ 2012-ին սառեցրել էր դիվա-
նագիտական հարաբերություններն այ-
բանից հետո, երբ 2004-ին Բուլղարե-
տուն սակա Գուրգեն Մարգարյանին 1
անգամ կացնահարած հունգարակա-
բանուն ցմահ դատիժ կրող Ռամի-
Սաֆարովին Օրբանն արտահանձնե-
Ալիեւին: Սա տեղապուրվո՞ւմ է Իրիսու-

Օրբանին ներձ են հայ կաթոլիկներ Միզուց Օրբանը խոստվանել է մեղմ դռնփակ այդ հանդիման ժամանակա դրա մասին էլ չի հաղորդվում... Հունգարիայի 59-ամյա ղեկավարը միայն գովասան է լսել՝ սա է արել, նա է արել, և կենցի է վերանորոգել... Իրիսոնյաց առաջինի վարին հարիր է այս կերպով դարձեց մարդուն հարիր՝ է այս գործադրությունը, Գուրգեն Մարգարյանի սահմուկեց նող լամանուքունն այրիան արագ ջնջվում հոգեւոր դասի ներկայացուցչուն հայ մարդու մասպատճերից: Կարողի ները են գործուղբել Օրբանին սիրաւահելու, թե՞ ՀՀ-ի հետ դիվանագիտական հարաբերություններ հաստակելու ճիշտ ժամանակն է. Եթե ՀՀ-ն Թուրքիայի և Աղրթօնանի հետ փորձում է, ապա Հունաստանին և Լիբիաին:

Երեկ ՀՀ փոխարքործնախարար Պարույր Հովհաննիսյանը ԱԺ մօսակա հանձնաժողովների համատեղ նիստու ասաց, թե «Հունգարիայի բայլերը տես նույն են եւ զգուշավոր լավատեսությա տեղ կա՝ անցյալ տարի Հունգարիայ միջնորդությամբ 5 գերի վերադարձվե գուրգեն Մարգարյանի անունը հավե ժացնող դղրոցին օգնություն է տր մադրվել, Զովովի դեմ՝ որդես օգնո թյուն դատվաստանյութ, Վերջերս Բո դապեցում բացվեց հայ կաթոլիկ վա րանորդաված Եկեղեցին: Ինչդես նահ կինում ենի ասել, դատրաս ենի իրավի ճակին լուծում տալ, բայց լրացուցի բայեր են տես»:

Բնական հարց է ծագում՝ լրացուցիչ վարույթը բարելավանության, արժանապահության, առաջնության...ո՞ր սակագիւղը կատարի այս գործությունը:

ԻՄԱՍՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

ՈԼԻՒԹՅՈՒՆ

Սոչի այցելության ժամանակ, մինչ-
քեւ Ո՞յ նախագահ Պուտինի հովանո-
ցի տակ մտնելը, Դժ վարչապետ Փաշի-
նյանը չի ամբողջութեց իր ռազմավարա-
կան գործընկերոջը: Բայց Սոչիից հե-
տո Թերան այցելելիս, Իրանի ու Հա-
յաստանի դեկապարների հանդիլման-
ը, Փաշինյանի ճախաձեռնությանը
տեղի ունեցավ ողջագորում համբու-
րի տեսնով: Սակայն, դատելով տեսա-
նյութից, համբույրների մեջ փոքր-ինչ
կաւանդվագնածություն կար: Ինչեւ:

Ընդհանրապես, համբույրը զերմ զգացմունքներ՝ երախսիի, ընորհավորանի, սեր, բարեկամություն եւ նվիրվածություն արտահայտելու ձեւ է: Բայց այն մեզ շրջապատող ժողովուրդների մոտ արթեր կերպ է ընկալվում.

Իրանցիների համար ձեռք համբուրելը Վերադաս-Ստորադաս հարաբերություններում հնազանդությունն իցով զնելու միջոցներից է եղել: Դարեր շարունակ Պարսից արքաներն ու խաները ձեռք են մեկնել իրենց ենթականերին ոչ քեզ օգնության, այլ նվասացնելիք համբուրյներ ստանալու համար: Այնուամենայնիվ, ձեռնահաճբույրի սովորույթը, երկրում գիտակցության մակարդակի բարձրացմանը զուգընթաց, գնալով կորցնում է իր նախկին նշանակությունը եւ բարձրացման այդ երեւույթի նկատմամբ արգահասների ասիհճանը:

Իրանում ձեռնահամբուլյից բացի կա նաև ՈՒՍ ՀԱՄԲՈՒՐԵԼՈՒ պվանդույթը, որի վառ օրինակներից է 2009 թ. Վերնուսկած ԻԻՆ նախազահ Ահմադինեժադի լիազորությունները հասատելու արարողության ժամանակ Իրանի գերազույն առաջնորդի հետի ունեցած «ողջագորումը»։ Այդ արարողության ժամանակ նախազահ Ահմադինեժադը ցանկանում է նախորդ ընտրություններին հաջորդած նմանօրինակ արարողության դեմ համբուրել իր վերադասի ձեռքը, սակայն Առաջնորդը, մեկ այլ նահանջելով՝ կանխում է ձեռնահամբուլյը, որից հետո Ահմադինեժադը, Առաջնորդի համաձայնությամբ համբուրում է վերենի ըստ։

Ակայն, ուս համբուրելու սպիրուլին շրջանառումը վերագրվում է նախադաշտական շրջանի Պարսից միամետ Աժդահակին: Իրանական ավանդադարսումը վկայում է, որ Ահրամանը նոյորեցնում է Մարդասի որդի Պարսից միամետ Աժդահակին եւ, որդես հնազանդության դրսեռում, թույլափություն խնդրում համբուրելու միամետին ուսեւը, որի հետեւանդով Աժդահակի ուսեւին օծեր են բուանում, եւ նախկինում արդարադաս արքայի համբավ ունեցող միամետը դառնում է արքայութեան ասիստան:

Ի չարգիր զարպակ:

Իսկ թուրքերի մոտ ձեռք համբուրելը
անձնական հարցեր լուծելու եւ հարա-
բերություններ կարգավորելու նյա-
տակ ունի. Թուրքական ասացվածի
համաձայն՝ «Եթե չես կարող կտրել թեզ
հարվածող ձեռքը, համբուրիր ու դիր
գլխի»: ճիշտ է, ասացվածի շարու-
նակությունը բողարկված է՝ «...հետո
հարմար դահին կտրիր նրա ձեռքը գլխի
եւ մետք»:

Դաս Ավագություն»:

Դայերն էլ ունեն ծեռնահամբույր, բայց միայն Երախտազգիտության ու սիր արտահայտության համար: Ծեռնահամբույրը, որ նաեւ աջահամբույր (աջահամբույր) է կոչվում, «զանազան ծիսակատարությունների ժամանակ հիգենուրականի ծեռքը համբուրելու համար տվյալ դրամ» իմաստով էլ օգ-

ՀԱԿՈԲ ԱՍՏՐՈՅԱՆ

Truhui

Օրեւ Եթեանում անցկացված Քայլական գազաթնաժողովի մասին տարբեր մէկնարանութիւններ հնչեցին:

Նախ սկսենք հավաքի անվանումից: Ընդհանրաբես, եթե որոշված էր այդ ժողովին չհրավիրել սփյուռքյան ազդեցիկ կազմակերպություններին, կուսակցություններին եւ հայեկեղեցին էլ հրաժարվել էր մասնակցությունից, աղասիալ էր հայերի նման ճակարտակի հանդիդումը, որտեղ բացակայում են առաջին դեմքերը, անվանել գագաթնաժողով: Գագաթնաժողով անվանում են այն հանդիդումները, որոնցում ներկայանում են առաջին դեմքերը, հակառակ դարձագոյում այն գագաթնաժողով չի կարող կոչվել, կարող է լինել խորհրդաժողով, համաժողով կամ հանահայկական ֆորում, բայց ոչ գագաթնաժողով, եւ այն էլ ըստ Փաշինյան՝ արագին:

Վերջին 20 տարիներին Հայաստանում Սփյուռք-Հայրենիք ավելի մեծ եւ ներկայացուցչական ժողովներ են կազմակերպվել, որոնք թե՛ մասնակիցների թվով են աննախադեռ եղել, թե՛ թեմաների բազմազանությամբ շատ կարեւոր խնդիրներ են առաջ բաւել եւ կարող էին հանգիս կոչվել զազարնաժողովներ, սակայն կազմակերպիչները երթի առաջինը երեւալու մարմանը չեն ունեցել, ինչողև վերջինիս դերում:

Պատմական իրականությունից կտրված են նաեւ սփյուռքի գործերի գլխավոր հանձնակատարի մամուլին և ածած միակողմանի զահատականները, թե նախկինում գալիս էին միայն շբանաւան ստանալու համար եւ փոխարենը չին բննադատում։ Իհարկե, եղել են մարդիկ ովեր դարձեներ ստացել են, ծառայել են նախորդ իշխանություններին, բայց այդ նույն մարդիկ այսօր էլ ծառայում են Աերկա իշխանություններին։ Այդ իմաստով ոչինչ չի փոխվել։ Խոկ սփյուռքի գիտակից աւրրը, ինչ-դես այն ժամանակ է բննադատական մոտեցում ունեցել Պայաստանում իրականացվող բաղադրականության սխալ բայլերին, այնուեւ էլ այսօր է բննադատում կամ նույն սխալներ։ Այստեղ էլ ոչ մի մեծ փոփոխություն չի եղել։ Դերակատարներն են իրենիւն։

Եթե հանձնակատարի գրաստանյակը ծանոթանաւ Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարության եւ սփյուռքի նախարարության վերջին բանասիրիների արխիվներին, հրադարակումներին, աղա Կարող էր ամբողջական դասկերացում կազմել, թե ինչ հարցեր են բննարկվել անցած տասնամյակների ննանահիմ ժողովների ընթացքում, ինչ հարցեր են բարձրացվել՝ սկսած արդունայսարար Օսկանյանի

Ժամանակ կազմակերպված առաջին գլոբալ ֆորումից մինչեւ սփյութի նախարարության հովանու Երեք անգլաց-

Հայկական զազարնաժողով, զիսաժողով,
թէ՞ խորհրդաժողով. Մտրումներ ձեւի եւ
բովանդակության տուրք

Ված խորհրդաժողովները: Այդ
բոլոր առաջարկությունների
համագումարը դեմք է ստեղծ-
վեր, ներկայացվեր սփյուռքան
կառույցներին ու անհասներին,
եւ այժմ բննարկվեին դրանց
ուժինամ ճամաստիքներն:

Այսինքն դեմք եր շարունակել այնտեղից, որտեղ այդ ընթացքը կանգ էր առել: Բայց մեզանում ամեն ինչ սովոր են սկսել զրայևան խեժա:

Իհարկե, ողջունելի է, որ սփյուռքիմ հայտնի եւ անհայտ մեր շատ հայրենակիցներ, ո-

րոնի հաջողությունների են հասել իրենց բնագավառներում, հավաքում են մի դասիշտում եւ կիսվում իրենց փորձառությամբ եւ գիտելիներով։ Զննարկում են կարեւոր թեմաներ, առաջ բաշում հարցերի լուծման իրենց ժամակեցները, լսում են Հայաստանի արքեր նախարարությունների ղեկավարներին։

Զեւաչափն էլ կարծես թե ննան հավաքների համար նոր էր, թեև այն ընդօրինակված էր Դայկական բարեգործական ընդիհանուր միության Վեցշին համազումարներին կիրառվող ձեւաչափից, եւ կամ թե «Ավրորա» նախագծի անցկացման ձեւաչափերից: Ամեն դեմքում, ննան հանդիպումները, որտեղ ոչինչ չի որոշվում, ունեն ընդհամենը խորհրդավական բնույթ, Վեցնական արդյուն չի գրանցվում: Թե ինչորեւ կօգտագործվեն այս ժողովի ելույթները Ժանամասու գույն Խաչ:

Տարիներ շարունակ սփյուռքից եկել են, մասնակցել, ելույթներ ունեցել, բննադատել ու առաջարկներ ներկայացրել, սակայն մեծ հաշվով, գլորալ փոփոխություններ չեն եղել: Ինչո՞ւ: Որպեստեւ այդուն է ոչ մի հետանություն հանձն չի առել, թե Հայաստանի բաղադրական ու սննդական հանակարգում ի՞նչ տեղ դեմք է տրվի սփյուռքի ներկայությանն ու մասնակցությանը: Թե՛ նախկինում, եւ թե՛ իհնա Վերաբերնումքը նույնն է՝ Դուք օգնեն մեզ, բայց բննադատելու իրավունք հրաժարվել:

Նույնիսկ բարի մղումներով
արված բննադառություններն
ու առաջարկներն են անտես-
վում: Խոկ ամենահետաքրք-
րանը, որ ներկա հժխանությա-

Այս դաստիարակությունը մարդկանց, որոնց մեջ դեռակատարում ունեն սփյուռքում, չեն հրավիրում ժողով։

Երեւ օրինակ կարող եմ քերտել Ֆրանսիայի հայկական կազմակերպությունների համակարգող նարմնի համանախագահ Արա Թորանյանի կամ Ֆրանսիայում «Հայաստան» հիմնադրամի երկարաժետ տարածության ներկայացուցիչ Պետրոս Թերզյանի դարձանելու մասին մյուս համանախագահի՝ Սուլադ Փափազյանի նույն արգելել էին Հայաստան՝ Փափինյանի դեմ ցուց կազմակերպելու դատրվակով։ Մինչդեռ 2009 թվականին նույն Փափազյանը ավելի խիստ ցուց էր կազմակերպել Արտ Շահնշահին և այլ հայության առջև գործություններ։

Սարգսյանի դեմ, բայց նրա
մուտքը երկիր ոչ ո՛վ չարգելց:
Նույնիսկ լոյիկներ էին ժորտել:
Ինչ վերաբերում է Թոռանյա-
նին, աղա Վերջինս հոդված էր
տպագրել «Փաշինյան՝ այն,
Սինանյան՝ ոչ» վերնագրով՝ իր
իսկ խճբագրած «Նուվել դ Ար-
մենի» հայտնի ամսագրի կայֆե-
ջում, անդրադառնալով հանձ-
նակատարի Ֆրանսիահայ հա-

մայնեում կատարած բայլերին: Արդյունենում, այսպէս կոչված գագաթնաժողովում չեն մաս-նակցում Թրանսահայ հա-մայնի երկու ազդեցիկ դեմքեր, ովքեր տարիներ շարունակ նվի-րյալ աշխատանի են տարել Թրանսահայում, օգնել են Հա-յաստանին ու Արցախին, մեծ է նաեւ նրանց ազդեցությունը, որ այսօր նախագահ **Սակրոնը** նման վերաբերնում ունի Հա-յաստանի նկատմամբ: Բայց, ինչողևս տեսնում են, անձնա-կան վիրավորվածությունն ա-վելի է բարձր, քան համահայ-կական շահը:

Տուրքունը, որի ամենամեծ կադիսալն այսօր Հայկական Սփյուռքն է՝ իր ողջ ներուժով:

A black and white photograph of a panel discussion at the Armenia Global Summit '22. Two men in suits are seated on a stage, facing an audience. The man on the left is gesturing with his hands while speaking. The man on the right is listening attentively. The background shows the event's branding.

Ինչեւէ, ի վերջո, ո՞րն է նման հավաքների կազմակերպման հիմնական նղատակը: Եթևանությունների համար եւս մի անգամ ցույց տալու, որ Սփյուռքին չեն նորացել եւ ուղում են որ մակարդակի հասցնել այդ հարաբերությունները: Բայց ինչորեւ կարելի է չորս տարի ոչինչ չամել Հայաստան-Սփյուռք հարաբերությունների ամրապնդման եւ զարգացման ոլորտում, եւ մեկ ժողովի միջոցով լուծել այդ խնդիրը: Միասնականության արդարության համար դեմք է սփյուռքի հետ դիվանագիտական մեծ աշխատանք տանել, ինչը որ չի արվում: Հարաբերություններ ստեղծելով ընտրվի մարդկանց կամ կազմակերպությունների հետ, եւ իննախարեւությամբ գրադրել, թե սփյուռքի հետ մեր կապերը լավ են, դա ընդամենը աշխատություն է: Այս հարցում չեն կարող օգնել նաեւ Սփյուռքի «Երիտասարդ դեսպան» կամ «Իգոր» ծրագրերը, որոնք արտադրեն կարող են համարվել համագործակցության միջված բայլեր, սակայն իրականում դրանք չեն կարող ընդգրկել այն մասեւարեւն ու այն

խնդիրները, զորս այսօր ունի հայկական սփյուռքը: Չնեմ նաեւ, որ սփյուռքի նախարարության լավագույն Երիտասարդական ծրագիրը՝ «Արի տունը» փոխելով «Քայլ արա տուն» անվանումի, ըստ Էլոբյան որեւէ մեծ փոփոխության չի բերել: Անընդունելին այս է, որ ամեն մի նոր իշխանություն փորձում է գույց տալ, որ իրենից առաջ ո-

Այսօր մեր թշնամիների համար երկու հզոր հայկական գործոն կա, որից սարսափում են: Արածինը սփյուռքում լիակատար ազդեցություն ունեցող Դայ Արաթելական եկեղեցին է, եւ երկրորդ՝ ազդեցիկ կազմակերպությունը՝ ուստի բարձրագույն գործոնը:

Կերպություններն ու բաղադրական ուժերը: Եթի Հայաստանի ղետությունն ինքն իրեն օսարում է այս երկու հզոր համակարգերից, հիասթափություն ու թշնամություն է սերմանում, ոչ միայն սեղ է խռում սփյուռքան իրավանության մեջ, այլև թուլացնում է Հայաստան ղե-

ղի, որդեսզի սովորություն չստեղծվի, որ ես չեմ մասնակցել եւ այդ իսկ դաշտառով եմ գրում, դաշտում աղես ժողովին մասնակցելու իրավեր սաշել եմ, բայց իսկս գրադկածության, ֆինանսական եւ այլ տեխնիկական դաշտառներով չկարողացա մասնակցել:

ՄԱՐԻՆԵ ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ

«Այս երեխաներն այնքան անքերի են երգում, որ զարացնում են նոյնիսկ իրեն՝ Աստծոն»

ԿՈՉՄԱՍ ԳԱՌԵԼԵԱՍ
Սալոնիկի ուսական պիմֆոնիկ
նվագախմբի գեղարվեստական
դեկանար և դիրիժոր, 1996թ.

«Այն, ինչ Տիգրան Հեքեցյանը ներկայացնում է քեմում, անհնար է իրականացնել երկրի վրա, դա հնարավոր է միայն երկրում»

ԳԵՂԱ ԿՈՎԱՐՄ
Լաւլիայի երաժշական ակադեմիայի
դրոֆեսոր, «Ավե սոյ երգախմբի
հիմնադիր և գեղարվեստական
դեկան»

Տիգրան Ջեթեյանի հիմնած «Հայաստանի փորիկ երգիչներ» երգչախումբը 30 տարեկան է:

Դամաշխարհային երգչախմբային ընտանիքում վաղուց իր կայուն տեղն ու երաժշատեր հանրության սերը վայելող մանկական այս խումբը իր գոյության երեք տասնամյակների ընթացքում մեծ ու հետարրական ուղի է անցել՝ բազում հաղթանակներով, նվաճումներով, ձեռքբերումներով:

1995 թվին, երրորդ տարին հազիվ բոլորած, երգչախումբն առաջին անգամ խիզախներով դրույ եկավ այն ժամանակվա հետսովետական ծայրահեղ ճգնաժամային դայմաններում գտնվող Հայաստանից եւ միանգամից մեկնեց կարեւոր, բարդ ու դատախանատու հիսունօրյա համերգային շրջագայության, որն իր մեջ ներառում էր համերգներ Եփաստանում, Բելգիայում, Գերմանիայում, Ֆրանսիայում, Շվեյցարիայում, ԱՄՆ 20 նահանգներում: Ելույթ ունեցավ Յունեսկոյի տեղակայանի մեծ դահլիճում՝ նվիրված կազմակերպության 50-ամյա հոբեյանին, մասնակցեց ՄԱԿ-ի 50-ամյա հոբեյանի դատախանական արարությանը Սան-Ֆրանցիսկոյում, Բագելի միջազգային երգչախմբային փառատոն եւ «Գոլդն Գեյք» հետինակավոր միջազգային մրցույթին Սան Ֆրանցիսկոյում, որտեղ երեամյա երգչախումբը նվաճեց 2 ոսկե, 1 արծաթե մետալներ եւ գլուխավոր մրցանակը:

«Հայաստանի փորիկ երգիչներ» երգչախմբի առաջին բեմելի արձագանները բուրն էին, հիացական՝ ճիշտ այնպիսին, ինչպիսին դրան լինելու էին եւ տարիներ անց, երբ արդեն փորձառու խումբը ելույթներ էր ունենում աշխարհի լավագույն բեմերում, ինչպիս Տոկիոյի «Օմերա-Սիրի» համերգադահլիճը, Ժնևի Վիլսորիա-հոլը, Շվեյցարիայի Կոնցերտիոնը եւ Բեռլինի ֆիլհարմոնիկ համերգասրահները եւ այլն:

Քանատասիկ էր: Ես լսել եմ շատ համերգներ, բայց երբեմն չեմ լսել երաժշտության այսդիմա-

«Հայաստանի փորիկ երգիչներ» արդեն 30 տարեկան են

Ի՞ս վերարտում, երեխաների՝ այսչափ անթերի կատարում, այսան կատարյալ դատարանվածություն եւ լուսավոր ձայներ... Անգամ դրախտում հնարավոր չէ ավելի լավ»:

Թօնա Դուզը
Հոգեմուրական,
Սեն Մորիս, Ընելցարիա, 2016թ.

«Երգչախմբերի խմբավարները, որ ներկա էին ծեր համերգներին, մեզ փոխանցեցին, որ երեւէ չեն լսել նման մակարդակի երգչախումբ եւ, հավանաբար, հետագյուտ էլ չեն լսի: Սա ինչ-որ հրավ էր, որ սեղի ունեցավ իրենց կյանում:»

Խավա Կրիստիանաստասիան, Երգչախմբի նախագահ

«Ես միշտ ասել եմ իմ դեկավարծ երգչախմբերին, որ մենք դեմք է ձգտեն լավագույնին, բայց ոչ կատարյալին, բանի որ կատարյալին հասնել հնարավոր չէ... Բայց լսելով «Հայաստանի փորիկ երգիչներ» երգչախմբին հասկացա, որ հավանաբար սիսալվել եմ...»

Անդրե Զուլեկան, Երգչախմբի նախագահ, Ֆրիբուր, Ընելցարիա

«Հայաստանի փորիկ երգիչներ» երգչախմբին սկսեցին անվանել «Հայ երգի դեսման»: Այս բնորոշումը տարիներ շարունակ այնպահ դրույթում է անվանել «հետադասություն» անվան տիտղոսը:

«Տ մեկնել» լուրջ, դրոֆեսիոնալ երգչախմբերի հետ: Ժամանակակից կոմոդոյնուներից շատերն են ձգտում, որդես իրենց ստեղծագործությունը կատարվի «Հայաստանի փորիկ երգիչների» կողմից, այդ փաստը խթան հանդիսացավ բազում մամկանա խմբերուն ստեղծման համար: Ավելին, հատուկ այս երգախմբի համար գրված ստեղծագործություններն այնպիսի բարձր կատարողական նշանող սահմանեցին, որ լուրջ խնդիրներ են առաջացնում այլ երգախմբերի կատարման համար՝ համարվելով անհնարինության ասիդանան բարդ:

«Երգչախմբը երգում է այս ոգեղեն ու հուզական, ծայնարտարերումը այս գեղեցիկ է, հնչողությունը՝ հիասանաչ: Երգելիս, յուրաքանչյուրի աշերը մի փորիկ դատամուրություն են դասմում:»

Գյունաեր Բերգեր
Դեղողենի ֆիլհարմոնիկ երգչախմբերի դեկանար

«Այս խումբն այսօր երգչախմբային աշխարհում լավագույններից է: «Հայաստանի փորիկ երգիչներ» առանձնանում են իրենց փոխադարձ սիրով, զերմությամբ, խանդավառությամբ եւ հուզականությամբ: Այս թե ինչու են նրան այսան յուրահատուկը: Դիրիժորը սիանչելի է, նա կարողանում է ստեղծել երաժշական երկխոսություն հանդիսատեսի եւ երգիչների միջեւ: Նա իմ ծանաչած հինգ լավագույն դիրիժորներից է:»

Բան Յունաստան

«Արդի Փեղեներիկ» աղջիկների երգչախմբի գեղարվեստական դեկանար, Դիրիժոր, Սոսկիոլ, Ընելցարիա

«Ս երգչախմբի բարձր մակարդակ ինձ հայսնի է, բայց չեմ դատարացնում, թե ինչուս է նրան հաջողությամբ անընդհատ էլ ավելի կատարելագործվել: Այս երգչախմբն ուղղակի կատարյալ է:»

Միհել Հուսեյնի
Կոմոդոյիսոր, Խմբագոր, Վենե, Ընելցարիա

Գուցե կա՞ այնուանայնիվ մի ֆենոմեն «Հայաստանի փորիկ երգիչներ» երգչախմբի գործունեության մեջ, հանդիպ, գալունիի: Այս հարցի դատախմբանը տարիներ կատարում էր աշխատավայրությունը և մասնակցելու 6-րդ համաշխարհային գիտաժողովին:

«Հայաստանի փորիկ երգիչներ» երգչախումբը տարեցարի ավելի ու ավելի ճանաչելի է դառնուու երաժշտության մեջ, հանդիպ, գալունիի: Այս հարցի դատախմբանը տարեցարի ավագույն դուռը կատարում է անվանայնիվ մի ֆենոմեն Հայաստանի փորիկ երգիչների հետությունը: Հայ մանուկների խումբը 5-րդ դարում գրված հայ հոգեւոր շարեր ազգերի ժողովրդական երգանկով՝ տարեցարի ավելի ժողովրդական երգիչների մեջ է անվանայնիվ մի փորիկ երգիչների հետությունը: Հայ մանուկների խումբը 5-րդ դարում գրված հայ հոգեւոր շարեր ազգերի ժողովրդական երգանկով՝ տարեցարի ավելի ժողովրդական երգիչների մեջ է անվանայնիվ մի փորիկ երգիչների հետությունը:

Որվան էլ գարնանայի է, բայց այս հարցերի դատախմբանը մասնագիտական նաև փիլիսոփայական ուլորշի է:

Ալեքսանդրիայում մեծարել են Կորս Արմանիկն

Անկով: Ըս «Արմինյա Միրո-Սփեթեյք» շաբաթերի, արարողությունը տեղի է ունեցել Ալեքսանդրիայի նորակառուց գրադարանի շենքում՝ ի ներկայության եզրակացնելու պատճենության ժամանակակից պահանջման ամենամեծ օրը:

Հաջորդ օր մամլո ասովիսի ժամանակ Արմանին երախտագիտությանք անդրադարձել է իր անցյալի գործունեությանը Եգիղտոսում եւ հիշատակել լուսահոգի դերասան Գամիլ Ռաբեթի, բժնարվեսի Վարդես Սոհամ-մեդ Սորիիի եւ այլոց հետ իր համագործակցությունը: «Արմաներս աստեղեն, Եգիղտոսում: Չաս էի հավանում Ֆարեհ Դանամայի եւ Սուադ Ջունիի դերակատարումները: Ուրախ կլինեի Վերադառնալ եւ աշխատել Միջին Արևելիի Դոլիվուդը հորջորջված այս երկրում, համատեղելով ին աշխատանքները Ս. Նահանգներում, Ֆրանսիայում եւ Յանասարանում»:- ասել է

Աա: Բազմաթիվ հեռուստակայաններ եւ լրատվամիջոցներ լուսաբանել են մամուլի ասուլիսը: Արճանին նաև հոկտեմբերի 9-ին Ալեքսանդրիայի «Բորգ էլ Արար» կենտրոնում հանդիպել է Եգիպտոս-ճաղոնիա գիտաժենիկական համալսարանի (E-JUST) ուսանողների եւ դասախոսական կազմի անդամների հետ, դատմել իր անցած կյանքի եւ արժաւական գործունեության մասին եւ դատախոսներ ներկաների հարցերին:

Նորան, որ հայի մշտական Աերկայությունն է վառ դահում աշխարհում իր որդեգրած Արմանի բժնական ազգամունով, ծննդել եւ մեծացել է Կահիրենում, ապարտել է Կահիրենի Ամերիկյան համալսարանը, աղայ մագիստրոսի երկու գիտական աստիճան է սաշցել՝ մեկը արվեստագիտության բնագավառում Նյու Յորք Յանսեր ֆոլքուիցից (CUNY), իսկ մյուսը՝ սոցիոլոգիայի Լոնդոնի LSE համալսարանից: Դեռսանական ունակությունները զարգացել է Արիան Մոոււեկիմի «Theatre du Soleil»-ում (Փարիզ) եւ Սիմոն Սլքըռնիի «Complicit Theatre»-ում (Լոնդոն): Տիրամետում է վեց լեզուների: Յանես է ենել եւ ուերե ևասարել:

Կարձամետրած եւ լիամետրած մի ժարք ֆիլմերով՝ «Նոր Եվան» (Կարին Վիարդի հետ), **Սիփայել Դովլաթյանի** «Լաբիրինթոս» ֆիլմով (**Սերժ Ավետիքյանի** հետ), «Զներ ղաղը. Բաղրադում», «Վերջնամամկեցը յոթ օրից», «Վերջին կանգառը» եւ այլ կինոնկարներով: Յեռուսաւտեսային դերակատրումներից կարելի է հիշաատակել «Ընկերները» (Եգիպտոս), «Սեւ ցուցակ: Քառուցումը» (NBC), «Ոժքախս ղատահարը» (BBC) եւ «Ոսկե Տղան» (CBS):

Վերջեւ նա նկարահանումներ է կատարել ռեժիսոր **Լեխի Ալեխսանդրի** Netflix-ի համար նկարահանված «Absolute Dominian» (Բացարձակ ժիրաբետում) գեղարվեստական ֆիլմի համար: Դետազ ծրագրերում ներառված են «Հարիինթոս» ֆիլմը ներկայացնել Փարիզում եւ թատրագետք, արվեստագիտության թեկնածու **Անուշ Ասլիբեկյանի** «Մերսեդսը եւ Զարուհին» դիեսը՝ իր թարգմանությամբ անզլերեն լեզվով ներկայացնել 2023-ին կայանալիք UnitedSolo թատրական փառատոնի շրջանակներում:

ՀԱՅՈԲ ԾՈՒՐԿՅԱՆ

Նինա Մինասյանը «Ուկե աքաղաղը» օպերային

Բ Ե Լ Գ Ի Ա Կ Ա Ծ
«Կրտսենդր» Երաժ-
տագիտական կայլ-
ջում **Ժան Լակ-**
րուան մանրամասն
անդրադարձել է ան-
ցյալ տարի Լիոնի օ-
դերային թատրոնում
Նիկոլայ Ռիմսկի-
Կորսակովի «Ուկե-
**աֆաղադը» օդե-
րան՝ սահմանաց**

Բարի Զոսիիի բենադրության տևագրված տարբերակին (Ակարահանող բենադրիչ՝ **Ֆրանսուա Ռուսիյնը**): Օմերայի զիսավոր դերակատարութիւն է հայ սոլորան Նինա Մինասյանը (Չանախայի թագուհի): Ի դեմ, հոդվածում Լակրուան հիշել է ՈՒմսկի-Կորսակովի օմերայի երեք տեսագրություն, որոնց մեջ՝ «գերարեւելականացված մի տարբերակ, որտեղ գերակշռող ցեսը դրված էր ցեղի դեկորների եւ զգեստների վրա՝ հավերժացնելով 1986 թվականի երեկոն, Ակարահանված Հայաստանում՝ Երեւանում, տեղի երգիչների, երգչախմբերի, բալետի եւ նվագախմբի մասնակցությանը եւ **Արամ Զարանյանի** դեկապարությանը»:

«Ես չեմ խոսի, որ Մատներս խոսեն».
Գայանե Մամրեյան

«Դու կիսուես, իսկ ես կակտեմ
մատուցն զժեր տանել, հետ կիսառն-
վեն ներկերը, իսկ հետ կիսցկվեն
իրենց ծնած բառերը, իսկ ես չեմ
խոսի, որ մատներ խոսեն... Ես
կմկարեմ սղիտակի վրա, իմ հորի-
նած գույներով, ծուռ զժերը չուղ-
դելով ու թերություններով լի...», -
Գայանե Մամրեայն:

«Զանգակ» գրատանը օրերս
բացվեց Գյանե Մամրեյանի
արսուրակ ոդի նկարների ցուցա-
հանություն:

Գայանեն, թեև ճամանագիտությամբ նկարչուի չէ, նկարում է 14 տարեկանից: Քիում է՝ առաջինը նկարել է դասմնկերոց արվեստանցում՝ ծաղիկներ: Մայր մինչ օրս դրանի խնամքով դահում է: Նկաչությունը, որը ճամանագիտություն չի ընթառ, բանի որ չի ցանկացել, որ իր լուսերո սպիտակապատճեն:

«Սիրում եմ Ծարել սովորակի վրա, ծուռ գծեր անել եւ չուղղել դրանք: Մեր կյանքում էլ կան ծուռ գծեր, իդեալական ոչինչ չկա, եւ գեղեցկությունը հենց դրա մեջ է», -ասում է Գայանեն:

Այցելուների շարթերում գերակշռությունը տրամադրվում է հայության պահպանի և ազգային ազգային պահպանի համար:

«Ինձ շատ է հետարքում նկարների թեմատիկան, գրյուները, խոսքերը, որոնք համադրվել էին նկարներում։ Աշխատանքներում շատ են ձեռքբերք, որոնք ի հօձ համար ուժի խորհրդանշեն են, ինչպես նաև գերակշռող գոյւնը՝ կաղողությը։ Ես տղավորված եմ, որ անզամ մասնագետ չի-նելով՝ Գայանեն կարողացել է ստեղծել ննան աշխատանքներ», - ասում է ցուցահանդեսի այցելութեան ԱՐԵՆԱ ՔՐՈՒԹԵԿԱՅԱԲԻ:

Ստեղծագործելու իդեալական ժամանակը Գայանեի համար կես-գիշերն անց է, երբ իր մստերի հետ միայնակ է, միացնում է երաժշտությունն ու ստեղծագործում: Ինքնակ-րպում է, փորձում է իրեն սարպեր ո-ճեռայ ՚ինչն է լուսնի իրեն:

աժրիւս, սխչել կտսի իրեսը:

«Նոր գուցահանդեսը չգիտեմ
ինչ ոճի մեջ կլիին, ինչ գույներով,
կամ որտեղ, բայց անողայնան կլի-
նի», -իր խոսքն եղափակում է
Հայոց լեռներին:

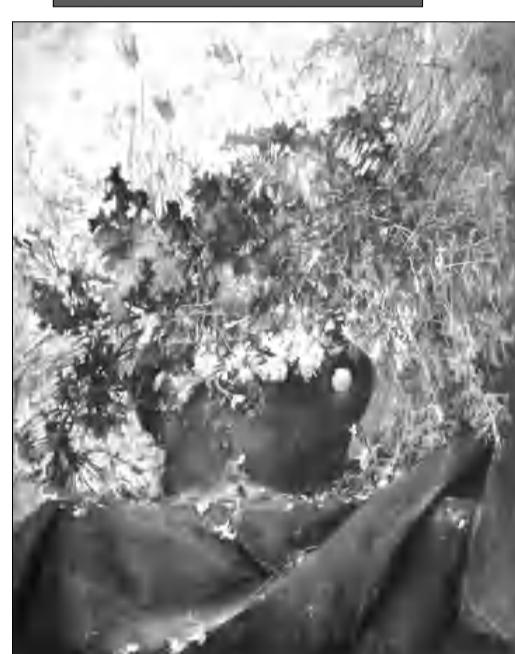
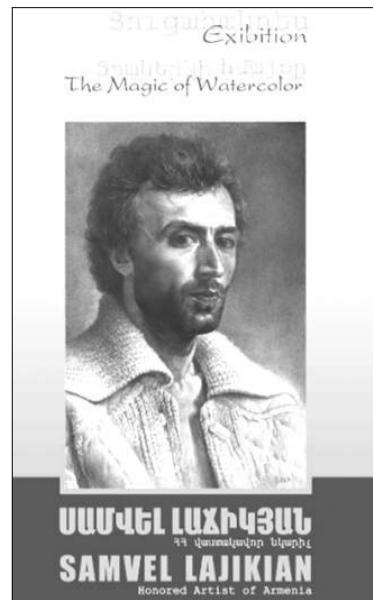
ԱՆԻ ՄԱԾՐԵՎԱՆԾ:

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Ջրաներկ դիմանկարների, ընանկարների, նայութեամուսների ու աղջային տեսարանների գումար մի ընտանի է ներկայացված Գյումրու ճանաչված արքեստագետների կողմէն: Այսպիսի համարիչ անհատական ցուցահանդեսում, որի բազմամարդ բացումը անցած ուրբաթ տեղի ունեցավ բաղադրիչ Ասլամազյան բոյերի ղափակությունը: «Ջրաներկի հմայքը» խորագրով այս ցուցադրությունը ճանաղարհ անցած, տարեր ոճերով ուժաներով ստեղծագործող նկարչի յուրաքանչյուր հարգանքի տուրբո է գեղանկարչական այն նյութին, որով նա ժամանակին մոլուս է գործել կերպարվեստի աշխարհ:

1953 թ. հոկտեմբերին Լեռնական-Գյումրիում ծնված, Կարսից սերող արվեստասեր ընտանիքի զավակ Սամվել Լաճիկյանը միջնակարգ եւ նկարչական դրույթում սովորելուց հետո սացել էր Ճարտարագիտական բարձրագույն կրթություն, բայց նրա ճանադրական ուժը ուժանական էր: Նա արդեն իսկ վստահ nsf էր դրել արվեստի իր ճանադրական ընդունություն եւ էլեկտրոն կազմով 3 տարում ավարտեց Երևանի գեղարվեստա-քառերական ինստիտուտի գեղանկարի բաժինը: Նրա մուտքը կերպարվես ժամանակին զնահատել ու ողջունել են գեղանկարիչներ՝ **Գրիգոր Խանջյանն** ու **Հակոբ Հակոբյանը**, ակադեմիկոսներ **Լեոն Հախվերդյանը**, Շահնշահանը, Ռուբեն Զարյանը:

«Դիմանակարիչ Ժանրում Սամվել Լաճիկյանը»:

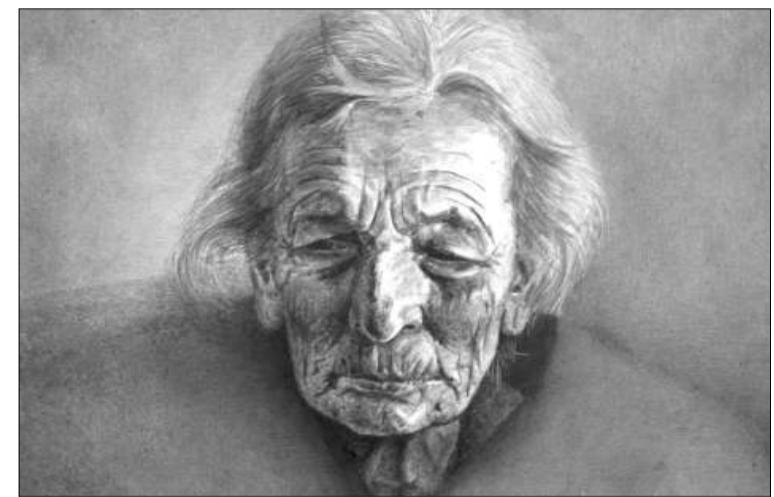
հաջողությունները բացարձակ են: Նմանությունը, բնակորության բացահայտումը, հոգեկան գծերի յուրահասկությունը,- ահա ինչ է բնորոշ

Նրա դիմանկարներին... Եւ
նկարից մեզ է նայում ոչ թե
ընդհանրապես մարդ, այլ այս
մարդը, միայն այս մարդը: Առ
սես նկարիչն ուզում է ասել
որքան մարդ, այնքան հոգեկամ
աշխարհ: Ու հասնում է ինչ
նոյածակին», - այդ ձանա-
դարիի դեռ առաջին նկատելի
ժամանում գրել է արվեստաբան
Ռուբեն Զարյան:

Ստեղծագործելուն զուգընթաց Համբակյանը 1987-95 թթ. եղել է Գյումրու Մերկուրովի անվան Նկարչական դրամի և մետաղադրամի շահագործության հեղափոխության մասնակի մասնակի մասնաճյուղը: Բազմաթիւ անհատական ցուցանիւններ են ունեցել Հայաստանում եւ արտելիկրում: 1995-ին բնակչությունը հաստատելու ԱՄ-ում՝ 22 տարի անց վերադարձել է հայրենիքի բնակչության մասնակի մասնաճյուղը՝ «Վաղուհի» արվեստի դրամագույն:

«Նկարչին բնորու են
կոկիկ, լուսասվերի
նուրք անցումներու
հագեցած, արժասիլս
ու նրագեղ կոմղողի
ցիաները: Սանրակրկիս
նկարված դետալները
չեն խանգարում նկար-
ների բնարական ու հու-
գական ընկալմանը:
Լաճիկյանի հիմնա-
կան գործերը իրադաւական
են, իրականությունից ծնունդ
առած՝ համեմված նկարչի
հոլովով ու մօժերով», - ներկա-

A black and white photograph capturing a moment in an art gallery. A woman with long dark hair is seen from the back, her attention focused on a series of framed black and white photographs hanging on a light-colored wall. The photos include a portrait of a man, a portrait of a woman, a landscape scene, and a close-up of a face. To her right, the profile of a man's head is partially visible, suggesting he is also observing the artwork. The lighting is soft, creating a contemplative atmosphere.

ցուցահանդեսի առիթով իր գրառման մեջ էլ նշել է արվեստագիտության թեկնածու **Արա Մարգարյանը:**

Սեմբեմբերի սկզբին այս նույն սրահում Լաճիկյան մյուս եղբոր՝ **Լեւոնի գծանկարների ցուցահանդեսն էր:**

Կաստակավոր նկարչի աշխատանքներն այսօր ցուցադրվում են Հայաստանի եւ արտերկրի բազմաթիվ քանդարաններում ու լամպերասրահներում, գտնվում մասնավոր հավաքածուներում: Գյումրիում նա ունի մի բանի որմնանկար եւ հեղինակ է տասնյակ գրեթե նկարագրումների:

«Հայաստանի փոքրիկ երգիչներ» արդեն 30 տարեկան են

բեմում կանգնած երեխաների աչերում, շարժումներում կարդում եթ դասնություն սիրո, մոլորակի, մարդկության, ընկերության, ազնվության, հայրենիքի, Հայաստանի, Հայոց աշխարհի մասին, եթե ձեզ հասնում են դատառիկներ ձեր իսկ սեփական մանկությունից, հովզերից, Կորրցած կամ խորը նիրհած հոււերից, ուրեմն դարձաբես ներկա եթ «Հայաստանի փոփոխ երիշ Եր» երջախնդիր համերգին...
Մուտքագրություն

Uեր Երջախումբը ձգտումների իղձերի, անուշջների Երփներանց դերձաններից հյուսված մի մտերմիկ աշխարհ՝ այնան swarբերվող գործ իրականությունից:

Ավետ Բարսեղյան
15 սարեկան, II սոմքան

«Երշախումբն այն մոլորակն է՝
որի հետ են կապված իմ մանկու-
թյան ամենազգերմ ու բարի հիշողու-
թունները»:

Թիմակալ:
Եթզախումբը կյանքի դրուց է, որը
սովորեցրել է սիրել, գնահատել, դպիս-
րել եւ երեք չընկածել: Լիսել երածու-
թան տեսանիւ ու արար»:

«Հայաստանի փոքրիկ երգիչներ՝ երգչախմբի ուղին երթե հետ չեն դավ: Ստեղծման օրվանից ի վեց խումբն անընդհատ կանգնեց փոռ ձեր անելու համար տարած չունենալու խնդրի առջև՝ ամենատարեց դաշտառներով: Սակայն հայրենին

ուսմ եւ նրա սահմաններից դուրս խմբ քի վայելած սերն ու սրտացավ ճարդ կանց բարի վերաբերմունք երթե երեխաններին չքողեցին անօգնական Արդյունքում այսպէս ստացվեց, որ երգչախմբի կենսագրության մեջ գրանցվեցին անսովոր վայրեր, ուստի խումբն անցկացրել էր իր դարապ մունքները Ելեկտրոցանցից մինչեւ ռադիոտուն, զանազան սրահներ իսկ ամենահիշարժանն անուուց ՀՀ Ազգային Ժողովի դահլիճն էր, որի դրույթը ՀՀ դաշլամենտի դեկապարագ մի բանի ամիս հյուրընկալ կերպութացում էր երգչախմբի համար: Խիստ դահլամանվող այս կառույց երեխանները մուտք էին գործում շաբաթը երես կու անգամ, ուր դատրասպում էին Փարիզի «Գառնիե» օպերայում կայանալիք՝ Շառլ Ազնավուրի եւ համաշխարհային աստղերի հետ ելույթին:

Նույշան ձեռք մեկնեցին եւ փորձելու
համար անհատույց տարած առաջար-
կեցին Շառլ Ազնավուրի ընտանիքը.
Կույրերի միությունը, ԴՅ հանրային ռա-
դիոյի սնօրենը, բազում անհաներ ու
հասարակական կազմակերպություն-
ներ:

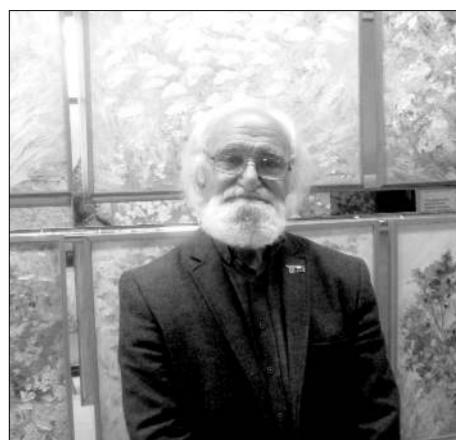
Տիգրան Կեթելյանն ու իր սաները Երբեք չեն մոռանում այն բոլոր նարդեկանց, ովքից Երբեկցի իրենց աջակցութեան պահանջութեան մեջ էին մասնաւում:

Արդեն 30 տարի խումբը կա ոչ
միայն հայ նվիրյալ խճավարի՝ Տիգրան
Դեմքյանի տաղանդի, նրա սրտում
ծնված գաղափարի, դրանով մանուկ-
ներին Վարակելու, միասնական ան-
խոնց աշխատանքի, Երաժշության ու
միջյանց հանդեպ անչափելի սիրո-
ւորութիւն, այլև մարդկանց բարի կամ-
քի եւ ճիշտ դասին նեցուկ լինելու

Հուսան եւ հավատան, որ առաջին
այս երեսնամյակը Հայատանի երգին
փոքրիկ դեսպանների համար կիհնի՝
մեծ եւ լուսավոր ուղղու առաջին ոլորտը,
եւ նոր եկողները կիհնեն ոչ դակաս
արդյունավետ եւ կերգեն խաղաղ աշ-
խաղաղ կանոնը:

ՀԱՍՏԻԿ ԱՎՐԱՅԱՆ

«Ողջ ծաղկաբույլս **fb**՝ 100-ամյա իմ դրանց». այսպես է վեճագրել իր անհատական ցուցահանդեսը գեղամների **Lեմս Ներսիսյան**

ԱՐ: Նա իր բառասունութ ծաղկանկար-
ները ձոնել է Հայկական դետական
մանկավարժական համալսարանի
100-ամյա հոբելյանին: Մանկավար-
ժական գիտությունների դրկուուր,
դրուցական գիտությունների դրկուուր,
ՀՀ արվեստի վաստակավոր
գործիչ, ՌԴ կրթության ակադեմիայի
ակադեմիկոս Լենս Ներսիսյանի ողջ
գիտա-մանկավարժական եւ ստեղծա-
գործական ընթացքը սերտուն կադ-
ված է մանկավարժական մայր բուհին
եեւ եւ իր ծոխալածին ամսերը է որպատ-

ՀՐԱՎՅԱ
ՕՍԽԱՏԻՒ-

ԳԵՂԱՆԿԱՐՉԱԼԱՆ ՄԵՂՄԱՔՊՈՅՐ ՃՈՆՎԱԾԻ Ի ԱՇԽԱՎՈՒՐՆԱՄՆ ՀԱՅԼԱԼԱՆ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԼԱՆ համալսարանի 100-ամյա հոբելյանի

Եւ հոլգական տոնայնությամբ իր համառոտ խոսքը՝ ցուցահանդեսի բացմանը.

«Յուցահանդեսը թեմատիկ է. միտումնավոր կերպով ներկայացրել եմ 48 գեղանկարչական, այսուես ասած, ծաղկաբույլ, եւ ևս սա մեծ սիրով նվիրում են Խաչառու Արովյանի անվ. հայկական մանկավարժական համալսարանի 100-ամյակին: Ես արդեն 51-րդ տարին է՝ աշխատում եմ կրթօջախում, եւ բոլոր հաջողորդությունները՝ կրթագիտական, ստեղծագործական, ստացել եմ այս միջավայրում, որի համար շատ գոր եմ, եւ եթե երկրորդ ազգան ծննդեի, նորից կսպառի մանկավարժական համալսարանում՝ որդեն ուսուցիչ: Պարտավորված էի այս ցուցադրությունը կազմակերպելու, քանի որ սա շատ նշանակալի տարեդարձ է, եւ իմ նորագրական էջում շատ կարեւոր է գրավում»,- մեզ հետ գրուցում ասում է նա: Չորեներ անց՝ արդեն ամբիոնից դիմելով հավաքվածներին եւ համապես ուսանողներին, լրացնում է իր ասածը. «Ուսուցիչ լինելը շիեգերական զգացողություն է, երջանկություն է, որովհետեւ «ուսուցիչ» բառը կրել են Զրիստոսը, Մատոնը, Նարեկացին, Խաչառու Արովյանը, Աղյայնը եւ տասնյակ հազարավոր մանկավարժներ, որոնք հասարակության կրթողն ու դաստիարակողն են եղել: Այդ դաշտառով ես այսօր հյարտարժամը ձեզ դեմք է ներկայացնեմ, որ եւ ուսուցածեները, եւ ուսուցիչները, եւ աղաքա ուսուցիչները շատ ճիշտ են ընտել իրենց մասնագիտությունը: Դուք ամենանեծ մասնագետներն եք, քանի բոլոր մասնագետները ձեզանից են սպառված:»:

Լեճս Ներսիսյանը բազմաժան նկարիչ է: Նախորդիվ կայացած իր բազում ցուցադրությունների թվում հիշում եմ 2021-ի առիջին Յայատանի նկարիչների միությունում «Երգիր Ավելյաց» խորհրդանշական խորագրով իր անհատական ցուցահանդեսը: Յայց մեծ եղեռնի 106-րդ տարելիցին նվիրված միջոցառումների շարքում սա ակնառուներից մեկն էր: Ներկայացված գործերի մեծ մասը մինչ այդ ցուցադրվել էր Եվրոպայի մի շարք երկրներում՝ այլազգի լայն համրությանը եւս հայց հարցի շուրջ լայն տեղեկատվություն հաղորդելու, ճշմարտության դեմ ունագությունները կանխելու, միաժամանակ հայ արվեստի լեզվով մարդկության եեւ կրթելու նույալուն: Հայության

գործեր, իրավիրող կողմերի ցանկությամբ, մնացել էին Եվրոպայում: Վերոնշյալ գործերի հետ մեկնմանց ներկայացված էին Լենս Ներսիսյանի ծաղկանկար կտավները՝ նրահյուս կերտվածնով՝ աշնանային մասրենուց մինչեւ դաւասային ծաղիկների փնտանելու, մեկը մյուսից բնօշակրույց բնական բույրերի եւ գույների զգացորութանը:

Ահա, վերջին ամիսներին հայկական լեռնաշխատ նկատելի էր, որ գեղանկարիչը նեճ ինտենսիվությամբ, մի տևակ, դարձ երես արել դեմքի ծաղկանկարներ: Ենթադրում եմ՝ դարձասվում էր նաև այս ցուցադրությանը: Հայաստանի տարբեր վայրերում, անսպասելի գեղեցկությամբ տեղերում նա կտավներ է ստեղծել՝ զարդարելով նազանակերպ ծաղկանց դասկերներով՝ ողջը հայկական բնաշխարհից առնված, դաշտերից, լեռնագոգերից, լեռնային բարձրադիր տեղավայրերից, լճերում լողացող, ամենանուն, մասնաւծաղիկ եւ փարթամ, նորափեր եւ հասունացած, բոլորը՝ բնօքառուց գոյսների նրահյուսությամբ, մեղմիվ մեղմիվ, երեմն, ուղղակի թափանցիկության հասնող, ասես ոնց բաղրամինչ հանգույքում, ակների ույսանի... Այս ամենը դասկվեց մանկավարժական համալսարանի թանգարանին կից Ճեմարական:

«Մրգեսուն Լեմս Ներսիսյանի գոյնությունը հարսացնում է բուհը: Նա բազարի երեսու է մասնակիւթեաւ:

կան համալսարանի համար, բայց ողջ ուժով թեր նրանում շատ արվեստագետներ են աշխատել, բայց, մեծ մասամբ, այդ բուհի ցզանավարքները չեն եղել,- ասում է Մաթենամահկայի Եւ նրա դասավանդման մեթոդիկայի ամբիոնի դրոֆեսոր Համելես Սիփայելյանը»: Լ.Ներսիսյանն ավարտել է մանկավարժական մայր բուհը եւ ողջ կյանքում կաղված է եղել նրան թե գիտա-հետազոտական աշխատանքով, թե սերունդներ կրթելով, ուսուցչ-արվեստագետներ դասրաստելով եւ թե ստեղծագործությամբ: Նկարչի բնակուրությունն ու իր ստեղծագործությունը շատ համահունչ են, նկատում է բանախոսը: Եվ իր տաղանդը թոյլ է տվել աշխարհը դասերել՝ իրեն իր հոգեկերտվածի արտահայտությունը: Ընդգծում է՝ Ներսիսյանի բնակուրությանը հատուկ է զարգածությունը, բարությունը, զարմանալի համեստությունը, անձիչ աղբելու եւ ստեղծագործելու կերպը: Այդ ամենն անուղղակիութեան արտացոլվում է իր ստեղծագործության մեջ, իր լուսի եւ գույսի ընկալումների, առանց կննութասների՝ հակադրությունների լուսի եւ գույսի սահուն անցումների, մեղմության մեջ:

ՀՊՄՀ-ի ռեկտոր Արքունի Գետր-
գյանն իր հերթին խսում է դրոֆեսորի
գումարմակի մասին, որն աշնան այս
մռայլ օրերը ցերմացնելու ուժն ունի, ես
որը, անկախ օրվա հոլովերից, դարձե-
լում է մենք այս շահագործություն:

«QtUbuntu»

նում՝ արմաներով կղած
մայր հողին: Երկրորդ սրահն
ավելի հողեղեն է սասացվել,
դիտարկման առարկան այս-
տեղ մարդն է: Լուսանկարնե-
րից մեկում, փորիկ Դավիթը
(դայձանական անուն) ձեռքն
ուղղել է դեղի Արարա, մյու-
սում նա արեն է բռնել: Ցու-
ցադրությունն էլ ավելի խորհր-
դանշական են դարձնում հա-
ջորդ երկու գործերը, որննշից
մեկում Արուճի եկեղեցու բաց-
գմբեթի ֆոնին կնոջ ձեռք է՝
ուղղված դեղի երկնում
ճախրող թռչունը: Մյուս լու-
սանկարում, մեկ այլ եկեղեցու
գմբեթի ֆոնին երկու ձեռքեր

կան չէ, որ արվեստագետն այս ցուցադրության համար հենց «Գենեսիս» խորագիրն է ընտել: Այս երեք խորհրդանշեները՝ Արարածը, Եկեղեցին եւ մարդը, իրենց մեջ աշխարհի եւ նարդու արարման սկիզբ են հանդիսանում: Աստվածաշի Ծննդոց, այն է՝ «Գենեսիս» գլխում, Աստված կյանք է տալիս Արամին, ինչը մենք տեսնում եմք վերոնշյալ լուսանկարում: Ականայից հիշում ես Սիփելանջելոյի Սիփսիմյան մատուի Արամի արարման տեսարանը: Արդեն ջրեղեղից հետո Արարացյան դաւավայրը դառնում է նարդու բնօր- Ծննդում առաջ է գալիք կամ առաջ է գալիք կամ

Առաջ է այս ամենը մի հարկի տակ, սլյալ դեմքում՝ բաց գմ-ութիւններն:

Ինչողև արվեստագետն է ա-
սում՝ «Գենեսիս» դասկերա-
վոր տպագործությունների այս
շարքը փորձ է վիզուալ, գեղա-
գիտական եղանակով, դիսռ-
դին ուղղորդելու դեմի արա-
չագործության ակունքների-
դասմության, դրա փիլիսոփա-
յության, ՄԱՐԴՈՒ բարոյական
եւ հոգեւոր արժեմների կարելո-
րության, կյանքի հիմնարար
սկզբունքների ու բաղաբակիրք
մարդկության դասմության
հիմնաբարերի, միջուցք նաև՝
ձեր իսկ մտի եւ սրի սեփա-

ԼՆԿՆՆՅԱՆ ՌԺՍՄՐԿՆԻՄՄՈՒՐ

ՄԱՐԻԵՏԱ ԽԱԶԱՏՐՅԱՆ

Lntunnu

Լոնդրոնի փողոցները, գրոսայգիները, մետրոն, ավտոբուսների եթուղարձը, խանութների ցուցափեղկերը, դրուցական վարդութարը, թանգարանները այցելելու մշակույթն ուսումնասիրելիս մտովի անընդհատ երեւանի հետ զուգահեռներ են տանում: Դա սացվում է ինմանաբերաբար, բանի որ ուրիշ ոչ մի տեղ այդպես ակնհայտ տեսանելի չէ, որ բոլոր ոլորտներում, կյանի բոլոր ժերտում աշխատում է արյունավետության առումով կատարելության հասցված համակարգ, որը խափանելու ցանկություն ունեցողներին, թերացողներին եւ օրենքն արհամարհողներին համակարգն ինըն է դրւու մղում, այնքան որ կանոնակարգված է ամեն ինչ: Իհարկե՝ անծայրածիր եւ հարթ տարածներ ունեցող Լոնդրոնի հետ երեւանը համեմատելը մի փոքր կկաղա՝ արդեն մի ու տարած գտնելը մեր բաղադրության խորի լինելու առումով, բացի այլ՝ նովինիսկ լավ չափանող համակարգում Երևանում շատ ավելի գերադասելի առավելություններ կան: Բայց զուգահեռումն արժե՝ մեր տնակարության, օրենքը օջանցելու եւ բյուրոկրատական համբուկը մի օր այլևս չտեսնելու երազանի առումով:

Սկսենք զբոսայգիներից: Դրան ամենուր են, կանաչաղաս, ծառաւաս, անտարի նմանվող, ամեն օր խնամվող:Այդ դարձերուն վառ կանաչին մարդիկ դարձում եւ հանգստանում են, զբոսնում են, աշխատում համակարգով: Այս տարի Լոնդոնում եղանակն արեւային է, անգամ ցերեկները առանց բաճկոնի կարելի է շրջել: Այգիները լոնդոնցիների թուլությունն են, այստեղ ողջ օրը եղուգեր է, վառ առավոտից այգիներում մարզվում են, վազում, իսկ օրվա ընթացքում արդեն այցելուների տարիքային կազմը փոխվում է՝ ըստ աշխատանքային եւ դդրոցական օրվա կոնֆետնի: Այգիները մանուր եւ ըողացող են այն աստիճանի, որ անգամ մի անձեռոցիկ հնարավոր չէ վայր գցել ու թողնել:Մենք կատակում ենք՝ բա Երեւանում չիներ տվյալ այգին՝ սրճարան կամ բյաբարնոց դմեխն:Իհարկե՝ սա իմբներս մեզ, մերնց սովորությներին ուղղված սարկազմ է, իմբներս մեզ երգիծելուց բացի էլ ինչ ոիհի անենք հենց թեկուզ ասֆալտի եւ ուտելարանների տակ մնացած մեր Օդակաձեւ այգին հիշելով: Բա շագանակենիներ՝ չինացին ու ինդիկներ այդ այգիներում տողրակներով շագանակ են հավաքում, մարդկանցից չվախեցող սկյուտիկներին մրցակցությանը հաղթելով:

Դաշորդ արման-օքարմանը ավտո-
բիւսներն են (գրում եմ, մի խնի ժամից
ողջ գիր կտեղադրեմ, անդայման
կարդացեմ, իսկ առաջին լուսանկա-
րում մի երկու հայրու տարվա դանդրկ-
զարթքատուն է՝ լոնդոնցիները սրդո-
ղանենք են դահում բոլոր հին ժեները,
անցյալի ժառանգությունը, այդ մա-
սն է Աստվածին.)

Լոնդոնցիները ժամանակ չունեն: Առավել շատ վաղ սկսվում է նրանց ամենօրյա վագֆը դեռի աժխատավայրեր, կրթական եւ բիզնես կենտրոններ: Վաղ՝ առնվազն յոթին եւ ավելի շուրջ, բանի որ հսկա եւ խանումներով հայտնի բաղադրի ամենաարագ տրանսպորտը՝ մետրոն Լոնդոնի մի ծայրից մյուսը նվազագույնը մեկ ժամում է տեղափոխում ուղևորին: Սակայն դա շատ հաճախ չի հնարինացնում, եթե ու որովայ

Ժամանակից ամենափիշ ժամանակատարը՝ Շատրվանի միայն Երկու ժամ են ծախսում ժամանակարիի վրա միայն մետրոյի ընորհիկ:

Իհարկե՛ իհանալի եւ խսիշվ գծված ժամանակացույցով աշխատում են նաեւ ավտոբուսները (մեծ մասը Երկարականի): Դրանք շահագործում է բաղադրի իշխանությունը, մասնավոր գծեր, գծատերեր, գծային մաֆիա՝ սա Լոնդոնում չլսված բան է: Ավտոբուսների խելամիշ եւ հստակ ժամանակացույցով ֆիսված Երթուղիները ամրող բաղադր դարձնում են կենսունակ, չնայած խցանումների այլընտրանին այստեղ ճյայն մետրոն է՝ վերգետնյա եւ ստրօգետնյա, ինչպես նաեւ ներբաղաբային օնագիներու: Աշխարհի ամենա-

թանկ մետրոն Լոնդրում է՝ մեկ մուտք այստեղ սկսվում է 2,6 ֆունտից, դա մեր հազար դրամից մի փոքր ավելի է, ընդուրում երեք գիծ փոխողների համար, կախված կիլոմետրաժից, այդ վճարը մինչեւ 5-6 ֆունտի կարող է հասնել: Բայց եւ մետրոյում, եւ մնացած փոխադրականներում վճարման համար միասնական fars է գործում, որն օշական վերջում, ի մի բերելով մարդու տրանսպորտային շարժը, գումարել-համելով, գեղչի ձկուն համակարգ գործածելով, farsից տանում է գումարը: Սա իսկապես ընդօրինակելի բան է՝ եթե մկանի առնենք, որ Երեւանում անընդհանուր է մատուցում մետրոպոլիտենի գործակությունը՝ մասին, մինչեւ մուտք գործելով տրանսպորտը՝ լոնդրունից մեր farsի հեկտերունային մեկ հորումով այդ հոգսից:

ազատվում են: Ընդ որում՝ կանխիկով տուն գնելիս մեկ-երկու ֆունտով փոխադրման վճարն ավելի թանկ է, բացի այդ՝ մինչեւ տասնվեց տարեկան երխաները մետրոյից, ավտոբուսներից մերժապահական օնացներից ան-

Ճար Են օգտվում, ինչը դակաս օգնություն չէ մարդկանց ընտանեկան բյուջեին:

Լոնդրին մեթեաները աց
դեկով են, երթևեկությունը
նույնութեա ազ կողմից է՝ դեմի
փողոցը երկու ճափ բաժան
նող կենտրոնական գիծ։ Դա
ինձ անհարմար է թվում, թե
թվում է, թե դիմացի մեթեան
ներն ուղիղ ք մեթեայի վրա
են գալիս, սակայն թույլատրեա
լի արագությունը նվազ է, եւ
դա է գուցե կարգավիրում ա
մեն բան։ Լոնդրին փողոցներ
ում ճանապարհային ոսիկ
կանություն չկա, թեզ ոչ ոք
կանգնեցնում։ Սակայն դա չի

Նշանակում, որ դու անգամ մսիդ ծայր
ռով կարող ես անցկացնել խախտու-
թույլ տակ: Ամենուր ժեսախցիկներ են
խախտում անելուց կարճ ժամանակ
անց տուգանքի ծանուցումը զայիս
հեռախոսիդ վրա, իսկ եթե դու ուշաց-
նես վճարումք տուգանքն անվերջ կմեր-
ծանա: Օրինակ՝ որդիս մի բանի ռողբե-
սիսալ կայանեց մեթենան, ու մի ժամից
եկավ տուգանքի ծանուցումը՝ 65
ֆուն: Տուգանքների բարձր թվերը են
ավանդական օրինադասությունն այս
երկրում երթեւեկությունը դարձնում
համեմատաբար անվտանգ:

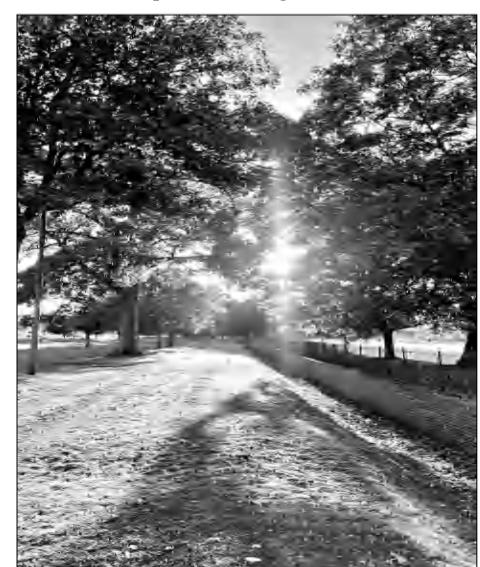
Կրթությունն Անգլիայում նույնառեն թանկ հաճույք է, բայց այս ոլորտում դեռ տուրքումն այնողիսի ձևուն համակարգը է կիրառում, որ դպրոցների նախնական կրթության վճարները տանելի են դառն նուն նվազ եկամուտ ունեցողների համար, եւ ոչ մի երեխա չի գրկվում որպես կյալ նախնական կրթությունից: Ասենք մեծ ու նվազ եկամուտ ունեցողները նույն դպրոցը հաճախող եւ ոչ մի իսկ բականության չենթարկվող իրենց երեխաների կրթության համար ուս իրենց

Եկամտի են վճարում:Ավագ դղրցներում, որը հրնի իրու շատ թանկ են, դրանց աստեղան վարձը կարող է կազմել ասեն 60-70 հազար ֆուն, բայց տաղանդավոր եւ լավ սովորող երիխաների համար դեռությունը կրթարութակներ է սահմանում, եւ որեւէ երեխա, որ իրու օծված է, չի կարող դուրս մնալ այդ կրթության հնարավորությունից:

Առանձնանութեան բարձր նոյասներ են տրվում անաղակով ընտանիքների յուրաքանչյուր երեխայի, ու ամեն մեկը՝ սեւեր, չինացիներ, հնդիկներ եւ այլ բազմաթիվ այլ երկրներից ներգաղթյալներ բազմաթիվ երեխաներ են ունենում, ապրում երեխաների փողով եւ անգամ դեռության տրամադրած անվճար բնակարաններում: Այդ առումով երեմն Լոնդոնի փողոցներում իսկական անգլիացիների դեմքեր են որոնում...

ՍԱՆԴՈՎԱԾՔԵՐԸ խանութներում եւ սուլթերմարկետներում որակյալ եւ տանելի որակով՝ շատ մեծ արքերությամբ գներ ունի: Օրգանական սնունդն իրով թանկ է, լավ հացի մեկ բորդով կարող 5-6 ֆուն արժենալ: Միաժամանակ՝ տեղական բարձրորակ կարագի մեկ 250 գրամանոց տուփ կարելի է գնել, օրինակ 2,5 ֆունտով, Երևանից էժան, մեկ լիտրանոց դիմուր* են անվանում՝ նույն գնով: Մսի շատ թանկ եւ էժան տեսականի կա: Մեզ համար շատ թանկ ծիրաղտող յուղը Լոնդոնում շատ տանելի գին ունի՝ կախված տեսակից այն կարելի է գնել 4 ֆունտից սկսած: Բացի այդ Լոնդոնում ուռւկաներ եւ փողոցային առեւտուր կա, որտեղ շատ ավելի էժան սննդամբեր է վաճառքում:

Անգլիան թանգարանների երկիր է՝
այստեղ է կուտակված աշխարհի նշա-
կութային ժառանգության զգայի հաս-
ված, թանգարաններում է աշխարհի ժո-
ղովուրդների ստեղծած նշակութային
ժառանգության ողջ փայլն ու ժեղու-
թյունը, որի մի փորձիկ մասնիկին հաղոր-
դակցվեցի նաև ես, թանգարանային իմ
այցելություններով, այդ մասին առջթ
կիմի դատմելու: Ժամանակակից ար-
վեստը կուգեքի մոտիկից ժամնել՝ դեռ ա-
ռիթ չի եղել: Լոնդոնում վերնիսաժի
ննան տեղ կա, բայց մեր վերնիսաժի հա-
մեմատությամբ ոչ մի բան է, իսկ ժամա-
նակակից նկարիչների մի երկու սրան
այցելությունն ինձ դժողոհ քողեցին՝ մեր
նկարիչները դարզապես գոլուսդորեց-
ներ են ստեղծում սրանց համարականա...

*) «Հոգուր» բառն ունի հայկական ծագում. դա գրաբարի «իւղորդ» բառն է՝ «իւղ» (յուղ) արմատից, որը թուրերեն «յողուրթ» է դարձել եւ Եվրոպա է անցել նույն ձեռով, քայլ ու կրկին հայերի միջոցով։ Օրինակ՝ «յողուրթ» բառը նյութի հետ Փարիզ է անցել Յոդուրթ Նշանի միջոցով, որն Ֆրանսիայի մայրաքաղաք հայտնի ճաշարանատեր։

ԳԵՂԱՄ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

Ուսական «Նեզավիսիմայա գաղտեա»-ն, անդրադառնալով հիկտեմբերի 31-ին Սոչիում կայացած **Փաշենյան-Պուտիշն-Ալիեւ** եռակողմ հանդիդամանը, հիշեցնում է, որ նույն ձեւաչափով ու հիմնական օրակարգով այստեղ այն արդեն երրորդն է Լեռնային Ղարաբաղի 44-օրյա դատերազմից հետո: Քանդիդաման օրվա նրա հրադարակումը վերնագրված է «Բարուն Եւ Երեւանը խաղաղություն են ուղղում, բայց տարբեր կերպ»:

Ոուսաստանյան լրավակմիջոցներում, որնն բավական ակտիվ լուսաբանել են այդ հանդիպումը, սովորաբար բավական տարածված է եղած առիթների դեմքում «Հայաստանն ու Ադրբեյջանը այսօր միմյանց մեղադրեցին հրադարար խախտելու հարցում» անհասկանալի ձեւակերպումը: Իսկ առանձին հրադարակումներում նկատել կարելի է Արցախի խնդիրը չփառելու թյուրիմացարար, թե՞ միտումնավոր իրեւ Հայաստանի ու Ադրբեյջանի միջեւ տարածային վեճ ներկայացնելով վանգավոր դրսեւրումներ: «**հզվեսիա.ռու**»-ն, օրինակ, հոկտեմբերի 31-ի հրադարակման մեջ ներկայացնելով Հայաստանի հետ հարաբերությունների կարգավորման ալիևյան հինգ սկզբունքները, իր ընթերցողներին սեղեկացնում է, թե «Հայաստանի եւ Ադրբեյջանի հարաբերությունները սրվել են 1988 թվականին Ադրբեյջանական ԽՍՀ-ի կազմից դրւու գալու մասին հայտարար Լեռնային Ղարաբաղի դատականելիությունը վիճակելու դատարարով»: Բայց Սոչիի այս հանդիպման լուսաբանումներում առաջին դահի առարկայական վերլուծությունը կարծես թե գերիշտող է:

«Ստեղծված իրավիճակն ընդհանուր առանձ ավելի շատ հետարքիր է Ադրբեյջանի համար: Խաղաղության դայմանագի սուրագրման դարագայում Երևանը դեմք է ծանաչի Ղարաբաղն Ադրբեյջանի կազմում», - ասել են Տարասովը:

«Սոչիում բեկման համել չհաջող վեց, բայց կողմերը հաստացնին, որ Ոուսաստանը հանգուցային խաղացողությունը հայ-ադրբեյջանական կարգավորման հարցում, - Դազմավարությունների եւ սեփականական համարությունների ոուսաստանյան կենսարունի սնօրեն Ոուսալան Պուխտվի խոսքերն է մեջ բերում «**Վերընոսի.ռու**»: Կարեւոր է, որ ընդունված հայտարարությունում ընդգծվում է հետագա բանակցային գործընթացի անհրաժեշտությունը, որն ընթանալու է Մոսկվայի գործուն մասնակցությամբ»:

ԿԱՐԵՆ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԻՐԱՆԱԳԼԻԾ

Հայսնի է, որ հայ-իրանական հարաբերությունները զարգացել են ճակատագրական դաշնալ սղառնացող 1990-ական թթ. սկզբներին, երբ ադրբեջանական ազգային հետեւանով վտանգ էր առաջացել Հայաստանի ԵԱ Արգախի Հանրապետությունների գոյության համար: Սակայն Իրանը կարողացավ օգտակար դաշնալ հայ ժողովրդին հենց այդ դայնաններում: Երկողմ դիվանագիտական հարաբերությունների հաստատումից 30 տարի անց՝ մեր օրում էլ, իրանական կողմը կրկին հանդես է գալիս նույն առաջելությանք՝ զգելու սարածաշրջանում ադրբեջանացրված նիւթությունը:

Այդ մասին են վկայում միայն ընթացիկ տարում Երկրողն բարձրաստիճան դաշտում հաջախակի դարձած հանդիպումները: Անկասկած, այդ գործընթացում այլևս հավակնում է դամական դաշտնալ 2022 թ. հոկտեմբերի 21-ը, երբ Կառամում տեղի ունեցավ ԻԻՀ գլխավոր հյուլառոսության բացման արարողությունը՝ դաշտում այցով Հայաստան ժամանած Իրանի ԱԳ նախարար Հոսեյն Ամիր Աբդուլլահիսինի նամակահռչականը:

Դարկ է Ծպահի ունենալ, որ իրանական կողմն իրեն բնորոշ գործելակերպի համաձայն, որեւէ ծրագիր իրազրտելիս չի տարածում եւ եթե հարկ է այն կարող է ճգճգել նույնիսկ տասնյակ տարիներ, ինչդեռ եւ այս հարցը: Սակայն այդ համատեխնում ինչ-որ ժեղ ուղևափոխը եր զիսավոր հյուլառոսության բացումը Կաղանում, որն էլ հենց վկայում է տարածաշրջանում ընթացող գործընթացների վտանգավորության բարձրության վերաբերյալ:

Այսպիսով, այդ վտանգմերի հաշվի առնելով եւ մարտահրավերներն ուրծելու են

«Ոչ այնքան հաջող բանակցություններ»

Սույնի հանդիպմանը ռուսական QLU-արշականիւրից

Առշիր հանդիպմանը ռուսական ՉU-արշագույներից

«Ստեղծված իրավիճակն ընդիմանուառնար ավելի շատ հետաքրիր է Արդբեջանի համար: Խաղաղության պայմանագիրի ստորագրման դարագայում Երևանը դեմք է համարվում»,- ասել են Տարասովը:

«Ոչ ամենահաջող բանակցությունը ները. թե ինչո՞ւ Հայաստանի ու Ադրբեյջանի առաջնորդների Սոչիի հանդիպությունը չի լինի Ռուսաստանի օգժին»։ Այսպես է վերնագրել իր հրապարակումը «Բլոկնոտ.ռու» կոչվող լրատվական կայրը։ «Սոչիի գագարաժողովը աղյունիք Ռուսաստանի համար բացասական է,- ասվում է հոդվածի սկզբնամասում։ Արդյունիք չբավարարված Երեւանը միայն կօճարված կամ հոսընթացով տարվել Վաշինգտոնի եւ ԵՄ-ի կողմը, իսկ Բարեն առաջվայրես կիետելի թուրքիայի առաջադրան կուրսին։ Իսկ Ռուսաստանը կորցնում իր հեղինակության մի մասը՝ հստարդյունիք բացակայության դաշտառով»։

Եթե դեկտեմբերին Բյուլուսը Եւ միջնորդությանը կայանալիք Ալիես Փաշինյան բանակցությունների ավարտին ծնվի տեսանելի, հասկանալի փաստաթուղթ, դա շատ վաս կան նշան կիրառել Ուսասատանի համար, Անդրկովկասում «մեր ազդեցությունը» կորցնելու ցուցիչ, նկատում է հոդվածի հեղինակը: Մասնավորապես Ադրեցանի մասին նշվում է, թե Վերջինս վաղութարձել է տարածաշրջանում Թուրքիայի խաղաքականության գործիքներից մեկը, իսկ Ուսասատանի հետ կադերը տարեցարի բարակում են...

Ուսական «Կոմերսանտ»-ի թրա
կիցը, իր հրադակման մեջ անդրա
դաշնալով հայ-ադրբեջանական հա
րաբերությունների վերաբերյալ Բելա
ռուսի ճախագահի վեցին խնդրահա
րուց ելույթին, նկատել է, թե Սոչի
հանդիմանը եկած է իհամ Ալիեկ

իանգրվանել է «Բելառուս» դանսիոնատում՝ Լուկաշենկոյի նստավայրում:

Այս հոդվածագիրն ուժադրություն է դարձել նաև մեկ այլ հանգամանքի: Բանակցությունների եկած Դայաստանի ու Ադրբեջանի դատվիրակությունները կառուցվածին տարբեր էին: Վաշինգտոն Նիկոլ Փաշինյանինը չափազանց սեղմ էր (ըստ երեւությին նա ամեն ինչում հույսն ավելի շատ իր վրա է դնում, բայց դրանից չե՞ն արդյոք այդքան խնդիրները, նույն է մեկնաբանը): Միայն անձնական ճամուն՝ լուսանկարիչ, օմերասոր եւ ճայնային օմերասոր, որի անհրաժեշտությունն էլ այստեղ անհասկանալի էր: Իսկ ադրբեջանական՝ 14 լրագրող, եւ դա էլ՝ հարդյունի՛ ռուսական եւ ադրբեջանական ճամունի ծառայությունների միջեւ փոխզիջման, որովհետեւ ադրբեջանցիները շատ ավելին էին ուզում:

Այս Վերջին «հանդիմանանդին» գոլոց կարելի էր դատասխանել մերոնց չափավորության եւ մանավանդ հակառակ կողմի ֆինանսական հնարավորությունների առավելության հանգամանքով: Սակայն կարծես այդ հարցին էլ հորդվածագրի դատասխանը առակության տեղ չի բռնում. «Իմի-ջիայլոց,- ահա այսողևս էլ հաղթում են դատերազմներում, այդ թվում տեղեկատվական: Որոնք ոչ թե «այդ թվում» են, այլ՝ ամենից առաջ»:

3.9. Նյութի հիմնական հարցադրություններից մեկն արտահայտված է նաև ենթավերնագրում. «Երեսանը կարող է ավելի ուժեղ հեռանալ Մոնկվայից, իսկ Բարոն Կարունակի նապարկել

**Հայ-իրանական հարաբերությունների օրակարգը.
Կիսամ մնացած ծրագրերի արագ ավարտում,
նորերի՝ իրականացում**

Կատալիզասոր Երկողոյն բաղա-
թա-Տնտեսական կաղերի նորովի
զարգացման համար, որի դեմ-
քում էլ կարող է դիտարկվել հրա-
նական կողմի հրավերով ՀՀ
վարչադեմքի նույնան արագաց-
ված այցը Թթիրան: Ակնհայտ է,
որ այդ կերպ իրանական կողմը
խճագրումների է ենթարկել իր
տարածաշրջանային բաղաթա-
կանությունն այն հմաստով, որ
փորձում է առանց որեւէ դահ
հաղաղելու իր ներկայությունը
նորովի անրադեմնել ու աղահո-
վել ՀՀ բաղաթա-Տնտեսական
համակարգում: Այսպես, ՀՀ դաշտույա-
ների հետ հանդիպումներից դարգ է դառ-
նում, որ Իրանի ավտոնորիլային ճանա-
դարիների նախարար **Ռուսամ Ղասե-**
մին հայտարարել է, որ իրանական ընկե-
րությունները դաշտաս են նոր տարա-
ցիկ միջանցք ստեղծել Հայաստանի և
Պարսից ծոցի միջեւ՝ իրանական Արեւել-
յան Արդյանական նահանգի Նորորու-
գություն: Ինչ խոս, հավակնո՞ւ, բայց կա-
րեւուր ռազմավարական նօւնակության
նախագիծ է ՀՀ համար, որով իրանական
կողմն իր նոր առավելությունն է ընդգ-
ծում տարածաշրջանում:

օտաւարագրաստիւն:

Հարկ է նեԵլ, որ երկուստիւն որովակել է որ իրանական ընկերությունները դեմք ե համագործակցեն Հայաստանի հետ բունենքի, ճանապարհների եւ շենքների կառուցման գործուն: Նշված բնագավառներում գործակցությունը ենթադրում է սննդսական կապերի նոր ուրակական զարգացուն: Ընդ որում, համայնքամասն ժիմարարական ընկերու-

թյունները ձեռք բերված դայմանավոր վախությամբ առաջիկայում կսկսեն իրենց գործունեությունը Հայաստանու հ դեմ, իրան աշխարհում ցեմենտ չորրորդ խուռազոյն արտադրողն է, որ եւս կարող է օգտակար դաշնալ ժինա բարական աշրջեր ծրագրեր իրականացնել համապատասխան կազմություններ:

Երկողմ կատեր զարգացնելու հսկող փաստն այն է, որ Ի՞նչ է ներգետիկա յի նախարար **Ալի Աբքար Մեհրաբիան** էլ նողատակադրված է Իրան-Հայաստան ելեկտրահաղորդման եռորդ գծի շինարարությունը հնարավորինս արագ պարտելու Վերաբերյալ, ինչը հնարավորություն կտա մեծացնել Գագ-Էլեկտրաներգիայի դիմաց ծրագրով Հայաստաներկող գազի եւ Հայաստանից արտահանող էլեկտրահաներգիայի ծավալը մերժական Ակնհայտ է, որ այս ծրագիրը իրեն լինով արդարացրել է եւ ավելի բան 1,5 տասնամյակ դարձել է Երկողմ կատերի շարժի ուժերից մեջը: Քիրավի, Երկողմ կաղաքացիականության համար առաջ ուղարկված է առաջարկություն՝ ուղարկելու համար:

Նենալու տեսական դեմք է դիտարկել իրամի նախագահ ԵՐԱ-
ՀԻՄ ՌԱՅԻՍԻԻ այն խոսքը, որ
նպասակ ունեն աղքանվածքա-
նառությունը հասցնել 3 միլիարդ
ռուբի:

Տնտեսական կապերի խորացման շրջանակներում հարկ է նկատի ունենալ այն կարևոր հանգամանքը, որ օրեւ իրանական ռիալ դրվագի նկատմանը հջել է ամենացածր մակարդակի: Թթվածում մեկ դրվագը արժե 338 հազար ռիալ: Եվ ահա այս դայնամներում իրանական կողմը կամք է դրույմ ՀՀ հետ հանդես գալու հավակնութեակներով, որոնց իրականացմանը ածառաջանում անրապես վելու են Ինքնազարդութեակներ՝ ի հակակռւելու թուրք-աղբյուրական ներկայութեամբ:

նազարակա և գովայի լրջամբ:
Այս Վերարթեռում է խաղաքական օրա-
գին, ապա Ուայսին ընդգծել է, որ
ածածրացանում օստարելքրացիների
կալացած միջանտություն կատեղի-
իրներ՝ հարցերը լուծելու փոխարեն:
Ի հայտ է, որ այս դեմքում իրանական
մն իր անհամաձայնությունն է
ընում իրանին սահմանակից հայ-
քեցանական սահմանի Երկայնքով
Եկություն իրականացնելու նղա-
ով ուղեւորված ԵՄ դիտորդներին:
Սպիտակ, իրանական դաշտունյա-
կ խոսություն կարմիր թելի դես ձգ-
ն է հայ-իրանական հարարթու-
ների թարմացված օրակարգը, այն
ուսա մնացած ծրագրերի արագ ա-
ռում, նորերի՝ իրականացում:

